

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Osobní bankrot

Pavel Fecko

**Bakalářská práce
2011**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavel FECKO**
Osobní číslo: **E08899**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika pro kriminalisty**
Název tématu: **Osobní bankrot**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zaměří na analýzu nového institutu v České republice - osobního bankrotu.

Práce bude obsahovat:

- vznik nového institutu - osobní bankrot
- vývoj dluhu domácností v ČR
- příklady z praxe
- důvody vedoucí k osobnímu bankrotu a možnosti předcházení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BAŘINOVÁ, D. aj. Konkursní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce. 1. vydání, GRADA Publishing, 2002. 176 s. ISBN 80-247-0138-3

KIYOSAKI, R., LECHTER, S. Rich Dad Poor Dad - What the Rich Teach Their Kids About Money - That the Poor and Middle Class Do Not! Publisher - Warner Business Books, 2000. 207 pages, ISBN 0-446-67745-0

KOZÁK, J. Insolvenční zákon a předpisy související: nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. 1. vydání, Praha: ASPI, 2008. 928 s. ISBN 978-80-7357-375-1

POHL, T. Bankroty - Praktické uplatnění zákona o konkursu a vyrovnání se vzory soudních žalob a podání. 1. vydání, SAGIT, 1993. 113 s. ISBN 80-85789-03-5

STRÝČEK, V. aj. Bankrot. Chcete přežít? 1. vydání, Perfekt, 2009, 176 s. ISBN 978-80-8046-433-2

ZOULÍK, F. Zákon o konkursu a vyrovnání. 2. vydání, C. H. Beck, 1994. 235 s. ISBN 80-7049-077-2

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Tomáš Lelek**
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: **8. června 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejnková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. srpna 2010

Prohlášení

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 1. 4. 2011

Pavel Fecko

ANOTACE

Práce se zaměřuje na institut osobního bankrotu v ČR. Zabývá se příčinami vzniku osobního bankrotu a praktickými příklady konkrétních osob. V závěru jsou uvedeny zásady, které by měly zabránit předlužení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Osobní bankrot, insolvence, zadluženost, dluh, finanční gramotnost

TITLE

Personal Bankruptcy

ANNOTATION

The work focuses on institute personal bankruptcy in Czech Republic. Looks with causes date of commencement cold financial ruin and practical examples of personal bankruptcy. In conclusion are referred to basis of principles, which they should estop debts in excess.

KEYWORDS

Personal bankruptcy, insolvence, indebtedness, debit, financial literacy

Poděkování

Poděkování patří vedoucímu mé práce. Za ochotu, trpělivost, dostatek prostoru a tolerance.

Díky vstřícnému přístupu Mgr. Pavla Nováka, správce konkurzní podstaty, jsem byl schopen podat pohled nejen z teoretického hlediska, ale i z hlediska praxe.

Pavel Fecko

Shrnutí

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat institut osobního bankrotu v naší společnosti.

Jsou zde rozebírány příčiny vzniku osobního bankrotu, praktické příklady konkrétních osobních bankrotů proběhlých a probíhajících, a možnosti vedoucí k eliminaci neustále se prudce zvyšujícího počtu osob, které jsou nuceni se k této variantě uchýlit. V závěru je uvedeno několik praktických rad, jak se vyhnout situacím vedoucím k nutnosti využití institutu osobního bankrotu a projít traumatizujícím procesem oddlužení. Mojí snahou bylo prostřednictvím této práce podat ucelený pohled na problematiku osobního bankrotu a zadlužování domácností. Vzhledem k tomu, že prakticky neexistuje (k datu vzniku této práce) komplexní literatura, která by se tímto řešením zadlužení fyzických osob zabývala, bylo mou snahou tuto situaci zlepšit.

Obsah

Úvod	9
1. CHARAKTERISTIKA BANKROTU	12
1.1 Původ slova bankrot	12
1.2 Historický vývoj bankrotu	14
1.3 Osobní bankrot v ČR podle právní úpravy platné od 1. 1. 2008.....	15
1.3.1 Jednorázové zpeněžení majetkové podstaty	16
1.3.2 Oddlužení formou splátkového kalendáře	16
1.3.3 Teorie osobního bankrotu v praxi	19
1.4 Osobní bankrot v zahraničí	19
1.5 Možnosti zneužití osobního bankrotu	20
2. VÝVOJ ZADLUŽENOSTI V ČR	21
2.1 Základní pojmy – dluh, zadlužení, předlužení	21
2.2 Dluh domácností, národní úspory a státní dluh k HDP	22
2.3 Země EU – zadlužení domácností v % HDP	24
2.4 Úvěry domácnostem ČR celkem	25
2.5 Struktura úvěrů domácnostem	26
2.6 Porovnání vývoje zadluženosti domácností a vládního dluhu	27
2.7 Vývoj úvěrů v selhání v ČR	28
2.8 Vývoj podaných insolvenčních návrhů	30

3. OSOBNÍ BANKROT V PRÁVNÍM PROSTŘEDÍ ČR ...	33
3.1 Kroky před podáním žádosti o oddlužení	33
3.2 Podání žádosti	34
3.3 Příklady různých scénářů průběhu insolvenčního řízení	35
3.3.1 Insolvenční řízení ukončeno oddlužením	35
3.3.2 Návrh na oddlužení zamítnut z důvodu nepoctivého záměru	36
3.3.3 Návrh na oddlužení povolen - dlužník se nepřihlásil	37
3.3.4 Návrh na oddlužení povolen - předpoklad splacení dluhů do 5 let	38
3.3.5 Návrh na oddlužení povolen – předpok.spl.části dluhů v době do 5 let	39
3.3.6 Návrh na oddlužení zamítnut	40
3.3.7 Návrh na oddlužení schválen, prodej majetku	41
3.3.8 Návrh na oddlužení schválen, dlužník neplnil podmínky	41
3.4 Poučení vyplývající z předchozích případů	42
4. DLUŽNÍCI A CESTY K FINANČNÍ GRAMOTNOSTI	44
4.1 Typy „průměrného dlužníka“	44
4.2 Finanční negramotnost příčinou zadluženosti	45
4.3 Krotitelé dluhů	47
4.4 Desatero odpovědného zadlužování	49
Závěr	52
Použitá literatura	54
Seznam příloh	56

Seznam grafů

Graf č. 1 – Vývoj dluhu domácností, národních úspor a státního dluhu k HDP	23
Graf č. 2 – Vývoj dluhu domácností, národních úspor a státního dluhu	24
Graf č. 3 – Zadlužení domácností v % HDP	25
Graf č. 4 – Výše poskytnutých úvěrů	26
Graf č. 5 – Struktura úvěrů domácností	27
Graf č. 6 – Porovnání vývoje zadluženosti domácností a vládního dluhu...	28
Graf č. 7 – Vývoj úvěrů v selhání úvěrů v ČR	29
Graf č. 8 – Graf vývoje insolvencí	31

Úvod

Slovo bankrot hovorově označuje úpadek, krach. Toto slovo asi v nikom nevyvolá pozitivní emoci. Navzdory varování ekonomů i soudů se mnozí lidé bezhlavě vrhají do mnoha půjček od různých společností, aniž by správně odhadli své možnosti splácení. Výsledek je zřejmý: nejen že roste počet exekucí, ale také osobních bankrotů, které řeší soudy.

Za strohými čísly jsou přitom osudy stovek lidí, kteří se dostali buď kvůli své neodpovědnosti, anebo třeba kvůli ztrátě zaměstnání do složitých životních situací.

Otázky na téma kolik peněz potřebuje člověk k tomu, aby byl bohatý, kolik k tomu, aby byl šťastný nebo aby byl zdravý, provázejí člověka už dlouho. Na třetí otázku je jednoznačné odpověď. Každému je jasné, že za peníze se zdraví koupit nedá (samozřejmě, že v případě nemoci už penězi situace částečně vyřešit jde). Druhá otázka je asi spíš filozofického charakteru a každý si musí odpovědět po svém. Ale definice bohatého člověka by se teoreticky dát dohromady měla. Pokusil se o to i Robert T. Kiyosaki ve své knize Rich Dad Poor Dad (Bohatý táta, chudý táta). Říká, že bohatství se měří tím, kolik peněz vydělávají vaše peníze. Pokud vaše peníze vydělají na vaše výdaje, pak jste bohatí¹.

Většině lidí kromě případných pasivních příjmů (úroky, dividendy atd.) pomáhají k uspokojení jejich potřeb hlavně jejich příjmy aktivní – mzda, příjmy z podnikání. Tato situace sice neznamena bohatství, ale něco jako běžný standart.

Co se dá ale dělat, když nám naše příjmy nestačí? Řešení je určitě víc, ale jedno se bohužel nabízí všude – televize, noviny, letáky ve schránkách, inzeráty v MHD atd. Je to přece jednoduché – stačí zavolat a peníze jsou už druhý den v naší peněženke. Jet na dovolenou teď a zaplatit ji, až se vrátíme, to je přece výborná nabídka. Tato idylická představa trvá do doby, než člověk zjistí, že splácet auto, dovolenou a dárky k předloňským Vánocům už je nad jeho síly. Zkusí si vzít další úvěr na splacení toho starého a pak ještě jeden. Konkrétních případů můžeme najít například na internetu celou řadu. Jedním za všechny je

¹ KIYOSAKI, R., LECHTER, S. *Rich Dad Poor Dad - What the Rich Teach Their Kids About Money - That the Poor and Middle Class Do Not!* Publisher - Warner Business Books, 2000. 207 pages, ISBN 0-446-67745-0

příběh pana Jindřicha². Truhlář, který se jako kameraman amatér dostal mezi profesionály. Se zvyšujícími příjmy zažádal o hypotéku a postavil domek. Bez vědomí manželky si pak ale půjčoval dál - na auto, na elektroniku atd. Přišel o zaměstnání, prodal dům. Prodejní cena nepokryla celý dluh, a proto bude další roky splácet dál a žít v nájemném bytě.

Situace, kdy se postupně zvyšuje zadlužování českých rodin, začala být varující a tímto tématem se začala zabývat nejen ČNB, ale i ekonomové a představitelé vládních stran. Nejde jen o to, že „několik“ rodin má problémy se splácením dluhů. Tato situace má další dopady – sociální, psychické a zdravotní. V neposlední řadě vede například i ke zvýšenému páchání trestné činnosti.

Co vede člověka k tomu, že spadne do dluhové pasti? Je to past bez cesty ven? Úvahy nad tím mě přivedly k tomu, abych se dál hlouběji zabýval tímto tématem ve své následující práci. Otázka je aktuální mimo jiné i proto, že od 1. 1. 2008 vznikl v České republice nový institut – osobní bankrot. Stane se osobní bankrot východiskem z dluhové pasti? Nebo to není žádné zázračné řešení? A kdo vlastně může za to, že k potřebě osobního bankrotu vůbec došlo? Jsou to společnosti, které nabízejí peníze a ví, že nereálnost splacení je přímo úměrná výši půjčky, výši úrokové sazby a více či méně skrytým sankcím? Nebo za to může stát, který své občany od těchto často až lichvářských praktik neochrání? Jak by to měl ale udělat? Může stačit snaha státních institucí o zvyšování finanční gramotnosti obyvatel? Nebo si člověk musí připustit, že si za to může sám?

Cílem mé bakalářské práce v první části je vysvětlit teoretické základy osobního bankrotu, uvést podmínky schválení oddlužení a pravidla, která musí dlužník dodržovat. Druhá část analyzuje souvislosti mezi ekonomickou krizí v ČR a vývojem zadluženosti obyvatel ČR. Třetí část je zaměřena na konkrétní případy oddlužení tak, aby na nich byly vidět varianty různých průběhů procesu oddlužení. S tím, že některé z nich ještě nejsou ukončeny. A v závěrečné části jsou shrnuty důvody, které mohou vést k osobnímu předlužení, identifikovány rizikové skupiny a přiblížen proces zvyšování finanční gramotnosti obyvatel.

Vzhledem k tomu, že se problém osobního bankrotu a jeho možnost řešení v ČR vyskytuje teprve krátkou dobu, existuje jen velmi málo materiálů zabývajících se touto tematikou. Pokud už se nějaké informace vyskytnou, jedná se většinou o články a odborné

² Česká televize [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. *Krotitelé dluhů*. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267778521-krotitele-dluhu-iii/310292320110010/>>.

statě, nikoli však rozsáhlejší publikace, které by mapovaly daný problém.

Cílem mé bakalářské práce je kompletace dostupných informací v jeden celek. Pomocí tabulek a grafů monitorovat vývoj zadluženosti obyvatelstva ČR a poskytnout praktické rady jak se osobnímu bankrotu vyhnout, případně úspěšně absolvovat proces oddlužení. Tato práce neobsahuje pouze strohé zkompletování dostupných informací, ale vznikla ve spolupráci s odborníkem věnujícím se této tématice – správcem konkursní podstaty Mgr. Pavlem Novákem. Díky jeho přispění jsem mohl zařadit i skutečné příběhy vztahující se k jednotlivým teoretickým situacím.

1 CHARAKTERISTIKA BANKROTU

Tato část bude věnována slovu bankrot a slovům, která s ním tak často souvisí, jako jsou krach, úpadek, insolvence nebo konkurz, které si nejen právní teorie, ale i hovorový jazyk během dlouhé historie tohoto jevu vytvořily. Přesto, že je často zaměňujeme, a jsou ve své podstatě velice podobného významu, přece jenom v nich sem tam určité rozdíly můžeme spatřit.

1.1 Původ slova bankrot

Tato část bude věnována slovu bankrot a slovům, která s ním tak často souvisí, jako jsou krach, úpadek, insolvence nebo konkurz, které si nejen právní teorie, ale i hovorový jazyk během dlouhé historie tohoto jevu vytvořily. Přesto, že je často zaměňujeme, a jsou ve své podstatě velice podobného významu, přece jenom v nich sem tam určité rozdíly můžeme spatřit. Jedním z velmi dobrých příkladů může být termín úpadek (či jinak bankrot, krach). Samo slovo „bankrot“ vzniklo spojením slov, která původně znamenala převrženou lavici na znamení, že penězoměncem měnil tak dlouho, až „doměnil“ či „proměnil“, tedy až mu nic nezůstalo. Bankrot (z italského: banca rotta - rozbitý stůl) je označení stavu, kdy hospodářský subjekt nemůže vyrovnat své závazky, poněvadž aktivní složky jeho jmění jsou nižší než platební povinnosti.

Co se týče výrazu „konkurs“, určité vysvětlení nám může podat Ottův slovník naučný, který uvádí: „V právu jest slovo konkurs (lat. concursus) synonymem termínů úpadek, krida či falliment. Konkurs záleží v tom, že jmění dlužníka v nedostatku platebních prostředků se nalézajícího (insolventního) se věřitelstvem pod autoritou soudu zpeněží a výtěžek mezi věřitele rozdělí.“ „Konkurs předpokládá, jak již ze slova concursus (rozumí se concursus creditorum, sběh věřitelstva) patrně, více věřitelů. Je-li věřitel jen jediný, konkurz se nevyhlásí nebo uvalený zase zruší. Účelem konkursu jest zjistiti a zpeněžití veškeré jmění úpadcovo (kridatářovo, konkursantovo), jež tvoří podstatu konkursní, dále je účelem zjistiti všechny pohledávky, které mají z tohoto jmění býti zaplacený a rozdělití výtěžek zpeněžené podstaty konkursní mezi věřitele.“

Český jazyk pro výraz bankrot ani konkurz nenašel v právní terminologii odpovídající spisovný český překlad. Hovorově se používá slovo „krach“ (pocházející z němčiny), což

označuje stav, kdy podnikatel, obchodník či bankéř přišel o své peníze a nastal u něho úpadek. Úpadek byl odjakživa synonymem hospodářského neúspěchu, neschopnosti prosadit se v tržním prostředí a zpravidla byl chápán jako příznak neschopnosti vůbec. Termín úpadek nevystihuje průběh procesu a jeho podstatu, nýbrž charakterizuje především hospodářský stav dlužníka, tedy stav, který může být podnětem vyvolávajícím konkurzní či vyrovnací řízení³.

V minulosti se také někdy používalo místo výrazu konkurz cizího slova krida (cridare, italsky gridare – veřejně vyvolávat), popřípadě falliment (italsky fallimentare – ztroskotaný, nezdařený). S tím souvisí i krásný český výraz „přijít na buben“. Odvozeno ze skutečnosti, že u úpadcova obchodu nebo závodu se bubnuje, aby tak byl úpadek a především úpadce dán veřejnosti ve známost⁴.

Dlužníka i současná právní úprava konkurzního práva označuje termínem úpadce. Cizí slovo kridatář se v českém právu nevžilo. Termín „vyrovnání“, užitý v názvu aktuální právní úpravy, byl v Českých zemích zaveden zákonem č. 64/1931 Sb. namísto dříve užívaného termínu „narovnání“. Ke změně pravděpodobně došlo proto, aby byl vyjádřen rozdíl od pojmu „narovnání“, tedy jednoho z institutů vedoucího k zániku závazku. Jazykově je ovšem novější termín méně přesný, neboť může vzbuzovat dojem, že závazky dlužníka jsou v rámci procesu vyrovnání zcela uhrazeny. Takže vlastně došlo oproti původním významům k jejich faktické záměně.

Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) definuje konkurz jako „způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak“.

Další možností řešení úpadku podle platného insolvenčního zákona je reorganizace. „Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů“. Reorganizace nabízí celkové hospodářské ozdravení dlužníka a rozumné uspořádání jeho vztahů s věřiteli. Nesnaží se udržovat zaměstnanost nebo sledovat

³ Evropa a úpadek. *Konkurzní noviny* [online]. 23.1.2008, 2, [cit. 2010-12-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?id=1818>>.

⁴ Evropa a úpadek. *Konkurzní noviny* [online]. 23.1.2008, 2, [cit. 2010-12-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?id=1818>>.

jiné sociální účely. Reorganizace je sice možná pouze u velkých podniků, jejichž obrat přesáhne za poslední účetní období 100 milionů korun, nebo které zaměstnávají více než 100 lidí, nicméně zákon nebrání dohodě dlužníka s věřiteli, že se tyto limity nepoužijí. Hlavní slovo při schvalování reorganizace mají věřitel a soud; reorganizace bude schválena tehdy, jestliže skutečně nabídne věřitelům nejlepší řešení.

Zákon umožňuje řešit úpadek dlužníka (nepodnikatele) také oddlužením. Návrh na povolení oddlužení může podat pouze dlužník. Tato forma řešení úpadku je známá jako „osobní bankrot“. A právě osobnímu bankrotu je věnovaná tato práce.

1.2 Historický vývoj pojmu „bankrot“

Bankrot je historický jev a v různých stádiích vývoje lidské společnosti se vytvářeli různé postupy vyrovnání dluhů. Sdružení věřitelů kvůli prodeji majetku dlužníka se latinsky nazývá „concursum creditorum“. Z toho se vytvořil výraz „konkurz“. Mezi exekucí a konkurzem je rozdíl. Exekuci vykonává exekutor, soudem pověřená a chráněná osoba, která více či méně násilným způsobem vymáhá dluh od dlužníka ve jménu jednoho věřitele, a to jen do výšky jednoho konkrétního dluhu. Obvykle sebere jen část majetku, pokud prodej tohoto majetku postačí na zaplacení celého dluhu. Konkurz je ale proces, kdy se sejdou a dohodnou všichni věřitelé společně na postupu podle zákona. Většinou se jedná o prodej celého majetku dlužníka a následné rozdělení utržených peněz. Zabavení majetku dlužníkovi je také násilné a řídí ho tzv. Správce, osoba pověřená soudem, která má zrealizovat zpeněžení majetku dlužníka. Konkurz je ve své podstatě totální exekuce za všechny věřitele najednou a na celý majetek. Po jeho zpeněžení obyčejně dlužníkovi nic nezůstane⁵.

Základy zákonné úpravy konkurzu byly položeny již v římském právu a ve svých principech zůstaly dodnes prakticky beze změny - dlužníkům majetek prodat a peníze rozdělit spravedlivě mezi ty, kteří mu peníze půjčili. S nástupem kapitalismu a s rozmachem podnikání se rozvíjelo souběžně i konkurzní právo. V našich zeměpisných šířkách byly bankroty upraveny císařem Josefem II. - zavedením tzv. Jozefínského konkurzního pořádku v roce 1781. Bankrotování bylo ale tehdy administrativně zdlouhavé a těžkopádné jako ostatně všechno v Habsburské monarchii. Různé varianty a procesní úpravy vedly ke zjednodušení řízení. V roce 1865 byla zavedena např. možnost mimokonkurzní dohody. Po rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku Československé republiky bylo konkurzní právo zahrnuto do

⁵ STRÝČEK, V. aj. *Bankrot. Chcete přežít?* 1. vydání., str. 16, Perfekt, 2009, 120 s. ISBN 978-80-8046-433-2

zákona č. 64/1931 Sb. Přelom v konkurzním právu přinesl rok 1948, kdy po znárodnění zaniklo soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Desítky let nesměl nastat bankrot podniku ani se nesměl podnik ocitnout v konkurzu. Po období socializmu s právním pořádkem bez konkurzního práva vznikla potřeba ho znovu oživit a byl přijat zákon č. 328/1991 Sb. O konkurzu a vyrovnání, aby mohl řešit úpadek, tj. bankroty nových podniků a firem soukromých vlastníků.⁶

1.3 Osobní bankrot v ČR podle právní úpravy platné od 1. 1. 2008

Dne 1. ledna 2008 nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, jenž zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání nahradil (tzv. insolvenční zákon). Tento zákon má pomoci lidem, kteří se dostali do tzv. dluhové spirály. Dává jim možnost začít znovu, a zároveň dává věřitelům šanci dostat zpátky alespoň část jejich peněz. Měl by se stát určitým východiskem pro lidi, kteří mají dluhy už tak vysoké, že je nejsou schopni splatit, a to ani do konce svého života. Je to alternativa dosavadní praxi, kdy před sebou měli mnozí dlužníci pouze vidinu doživotního splácení dluhů bez šance na to, aby se jim z kolotoče splácení podařilo jakkoliv uniknout.

Insolvenční zákon zavedl možnost oddlužení pro fyzické osoby-nepodnikatele, kteří se dostali do problémů se splácením různých úvěrů a půjček. Podle něj může fyzická osoba, která není podnikatelem, podat soudu na speciálním formuláři návrh na prohlášení insolvence a zároveň požádat, aby její úpadek nebo hrozící úpadek byl řešen formou oddlužení. Podání takového návrhu k soudu kromě jiného znamená ochranu před exekutory. Exekuce, které by postihovaly majetek dlužníka, mohou být sice soudem nařízeny, ale nemohou být vykonány. Věřitelé musí přihlásit své pohledávky za dlužníkem v rámci insolvenčního řízení.

K zahájení insolvenčního řízení může dojít pouze z podnětu věřitele nebo dlužníka podáním insolvenčního návrhu. O zahájení soud nijak nerozhoduje, pouze tuto skutečnost během několika hodin oznámí tzv. vyhláškou o zahájení insolvenčního řízení, kterou zveřejní v insolvenčním rejstříku. Vyhláška o zahájení insolvenčního řízení se současně doručí navrhovateli a dlužníkovi. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení však nastávají již okamžikem zveřejnění této vyhlášky v insolvenčním rejstříku (a na úřední desce soudu),

⁶ STRÝČEK, V. aj. *Bankrot. Chcete přežít?* 1. vydání., str. 19, Perfekt, 2009, 120 s. ISBN 978-80-8046-433-2

tedy dříve než soud bude mít za zjištěné, že nastal úpadek.

Schválení oddlužení by mělo dlužníkům pomoci zbavit se dluhů, pokud nejsou své závazky nadále schopni splácet. K tomu účelu jsou definovány dva základní mechanismy:

- jednorázové zpeněžení majetkové podstaty
- oddlužení formou splátkového kalendáře

1.3.1 Jednorázové zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžením majetkové podstaty dlužníka dochází k uspokojení věřitelů formou jednorázového prodeje majetku dlužníka a rozdělení výnosu z tohoto prodeje mezi věřitele. Tento způsob oddlužení se podobá zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Zákon ve vztahu k tomuto způsobu oddlužení přímo odkazuje na použití ustanovení insolvenčního zákona o konkursu. Na rozdíl od konkursu se do majetkové podstaty nezahrnuje majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení, to je po zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku. Na tento majetek se nevztahují ani dispoziční omezení v rámci insolvenčního řízení. Věřitelé se tak budou uspokojovat pouze z majetku nabytého dlužníkem před zveřejněním rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku. Po zpeněžení takového majetku se dále bude postupovat podle ustanovení insolvenčního zákona o konečné zprávě a rozvrhu v konkursu.

1.3.2 Oddlužení formou splátkového kalendáře

Dochází – li k procesu oddlužení formou splátkového kalendáře, je dlužník povinen pracovat a z výdělku mu zůstává pouze životní minimum a částka nezbytná k zajištění jeho další výdělečné činnosti. Z toho vyplývá, že nezaměstnaným soud splátkový kalendář nepovolí. Získá-li během tohoto pětiletého období dlužník mimořádný příjem díky daru či dědictví, je povinen tento majetek zpeněžit a použít na umoření dluhu nad rámec pravidelných splátek. Na oddlužení se musí podílet manžel či manželka dlužníka, pokud nemají zúžené a vypořádané společné jmění manželů. O výši splátek rozhodne soud, který se řídí pravidlem, že člověku musí zůstat „nezabavitelné minimum“.

Postup pro výpočet splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře – výpočet částky, která tvoří oddlužením nepostizitelnou část dlužnických příjmů (částky pro rok

2010)⁷

1. Splátka pro oddlužení se kalkuluje v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

2. Srážky pro oddlužení se vypočítávají z čisté mzdy.

3. Čistá mzda se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob sražená z příjmu ze závislé činnosti, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na zdravotní pojištění. Do čisté mzdy se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou zaměstnanec vykonává u toho, u koho je v pracovním poměru. Nezapočítávají se však do ní částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách.

4. Z čisté mzdy nelze srazit základní částku, která se kalkuluje takto:

a) na osobu dlužníka ve výši dvou třetin pro jednu osobu dle zvláštního právního předpisu („nezabavitelná částka“)

- součet životního minima a nákladů na bydlení = 3 126 Kč + 4 597 Kč = 7 723,- Kč

- nezabavitelná částka = $2/3 * 7 723 \text{ Kč} = 5 149 \text{ Kč}$

b) na každou vyživovanou osobu a manžela ve výši jedné čtvrtiny nezabavitelné částky

- 100% nezabavitelné částky = 5 149 Kč

- $1/4$ nezabavitelné částky = 1 287 Kč

5. Jednotlivé nezabavitelné částky se sečtou a výsledek se zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Celková základní částka se následně odečte od čisté mzdy. Ze zbytku čisté mzdy pak lze bez omezení srazit vše nad součet životního minima jednotlivce částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu (tedy 7 723 Kč), tedy v případě, že čistá mzda přesahuje po odečtení základní částky v konkrétním měsíci částku 7 723,- Kč. Zbývající částka (7 723,- Kč) po provedení této operace se zaokrouhlí dolů na částku dělitelnou třemi a rozdělí na třetiny. Pro splátky při oddlužení lze srazit dvě třetiny (jedna třetina zůstává dlužníkovi – 2 574,- Kč). Dlužníkovi tedy zůstává částka 7 723,- Kč. Nepřesahuje-li čistá mzda, která dlužníkovi zbude po odečtení základní částky částku 7 723,- Kč, zbytek čisté mzdy se zaokrouhlí na částku

⁷ *Insolvenční zákon* [online]. 2008 [cit. 2010-11-24]. Postup pro výpočet splátek. Dostupné z WWW: <<http://www.insolvencnizakon.cz/dluznik/kalkulacka-vypocet.html>>.

dělitelnou třemi (vyjádřenou v celých Kč) a srazí se 2/3 této částky. 1/3 zůstává dlužníkovi.

Výše uvedené se týká nezajištěných dluhů, zajištění věřitelé jsou uspokojeni přednostně prostřednictvím svých zástav.

Další podmínkou osobního bankrotu je splacení alespoň 30 % dlužné částky. Výjimkou může být případ, že by věřitel písemně souhlasil, že to bude méně. Dnes se věřitelé dostanou stávajícími cestami v průměru k dvaceti procentům dlužné částky. Dále jsou nutnou podmínkou takzvané poctivé záměry dlužníka zbavit se svých závazků. Návrh na oddlužení může podat pouze dlužník, není možné, aby byl podán věřiteli. O způsobu oddlužení rozhodují věřitelé prostou většinou hlasů podle výše jejich pohledávek. Soud následně rozhodne, zda dlužníkovi osobní bankrot umožní a schválí plán oddlužení. Ten musí být následně věřiteli respektován. Pokud by osobní bankrot nebyl nejlepším způsobem, jak věřitelům zajistit maximální návratnost pohledávek, například pokud by z pohledu věřitelů bylo lepší provést konkurz na majetek dlužníka, měl by soud návrh na oddlužení zamítnout.

Věřitelé mohou získat zpět méně než 30 % i v případě, když dlužník v průběhu oddlužování prostřednictvím pětiletého splátkového kalendáře nebude schopen ne vlastní vinou dodržet předem dohodnutou výši splátek, například z důvodu nemoci. V tomto případě může soud rozhodnout po skončení pětileté lhůty o vymazání dluhů, aniž by byla dodržena minimální 30% hranice.

Zákon současně zavádí instituci insolvenčního rejstříku, který bude veřejně dostupný a společně s databází úpadků spravovaný ministerstvem spravedlnosti. Po ukončení insolvenčního řízení soud dlužníka ze seznamu vyškrtně a údaje budou zneprístupněny.

Pokud dlužník neplní řádně své závazky, může soud proces oddlužení zrušit. Po uplynutí příslušných lhůt daných zákonem může dlužník projít procesem osobního bankrotu i několikrát za život, vždy však musí být splněna podmínka takzvaného poctivého úpadce, to znamená, že osobní bankrot nesmí být dlužníkem zneužíván.

Po pěti letech finanční očisty přestane být člověk dlužníkem, ale cejchu osobního bankrotáře se nezbaví. Banky přiznávají, že k předchozímu osobnímu bankrotu budou přihlížet při klientově příští žádosti o půjčku. Jestli to bude automaticky znamenat, že nedostane novou půjčku, žádná banka nepotvrdila. Banky ale přiznávají, že se budou bránit, aby to nebylo na úkor jejich peněz. I proto se snaží prosadit, aby záznamy o osobním bankrotu zůstaly v rejstříku dlužníků.

1.3.3 Teorie osobního bankrotu v praxi

Z výše uvedeného vyplývá, že nový insolvenční zákon příliš nepomůže zadluženým lidem s nízkými příjmy. Ti nemají šanci, aby mohli dodržet podmínky osobního bankrotu a v průběhu pěti let splatit věřitelům alespoň 30 procent dluhů a zbytek jim soud odpustil. Proto by měli dlužníci nejdříve udělat dobrý propočet příjmů a výdajů včetně celkové inventury všech dluhů. K nezbytným měsíčním splátkám dluhů je potřeba připočítat vždy ještě odměnu za práci insolvenčního správce, který bude nad celým pětiletým oddlužovacím procesem dohlížet. Za jeden měsíc stojí správce zhruba 1 100 korun, což během pěti let představuje částku 66 tisíc korun. Na všechny výdaje, tedy i na pokrytí nezbytných nákladů na bydlení, stravu, léky či dopravu do zaměstnání přitom musí stačit čistý měsíční příjem dlužníka. V případě, že dlužník podcení tuto vstupní přípravu, může se stát, že soud mu osobní bankrot nepovolí a vyhlásí na něj konkurz. To je jen přestupní stanice k exekuci.

Další překážku pro dlužníka může nachystat soud, který bude žádost o oddlužení posuzovat. Podle zákona je jen na soudci, zda dlužníkovi nařídí, aby složil zálohu na insolvenční řízení. Ta může být nulová, ale i ve výši až 50 tisíc Kč. Dlužníci nemají u jednotlivých soudů stejné podmínky. Mimopražské soudy jsou vstřícnější, požadují zpravidla zálohu do výše 10 tisíc korun. Naproti tomu v Praze často soudy od dlužníků vyžadují, aby složili zálohu ve výši 20 až 30 tisíc korun a v několika případech stanovil soud i 50 tisíc korun.

1.4 Osobní bankrot v zahraničí

Institut osobního bankrotu je využíván i v zahraničí. Je standardním nástrojem používaným ve většině západoevropských zemí i USA. Srovnáme-li úpravu osobního bankrotu v ČR a v Německu, největší rozdíl najdeme ve výši měsíční splátky, která dlužníkovi zůstane. V ČR se jedná o životní minimum, zatímco v Německu závisí na výši vydělané částky, což je pro dlužníka více motivující. Bankrot v USA může probíhat dvěma způsoby. První způsob je vyhlášení úplné likvidace majetku úpadce, druhý pak odpovídá spíše určité restrukturalizaci dluhů. Informaci o bankrotu a jeho způsobu mohou finanční instituce získat z úvěrového registru. Proces oddlužení se netýká některých specifických pohledávek jako alimenty, pohledávky za státem či studentské půjčky.

Pojem osobní bankrot zná také slovenské právo. Osobní bankrot má na Slovensku formu „malého konkurzu“. Soud rozhodne o otevření malého konkurzu, když je vyhlášený na fyzickou osobu, která není podnikatelem. Dalšími předpoklady je to, že majetek podléhající konkurzu pravděpodobně nepřevyšuje 165 970,- EUR a obrat úpadce dosáhnutý v posledním uzavřeném účetním období před vyhlášením konkurzu nepřevyší 1 331 939,- EUR. Mimo to musí být splněný předpoklad, že úpadce nemá víc než 50 věřitelů. Ustanovený správce zpeněží majetek dlužníka mimo osobní věci, potřebné vybavení domácnosti, hotovost do 100,- EUR, zdravotní pomůcky nebo dětské hračky. Pokud výnos z prodeje nebude stačit na uhrazení dluhů, splácí dlužník další tři roky (do výšky 70% čistého příjmu) a potom může soud rozhodnout, že je oddlužený. Na Slovensku tuto možnost zatím využívá jen málo občanů. Důvodem je zřejmě i to, že spolu se žádostí o schválení osobního bankrotu musí k soudu složit 664,- EUR na předběžné náklady správce, a musí mít hmotný nebo nehmotný majetek ve výši nejméně 1 660,- EUR. K tomu všemu platí právníkovi⁸.

1.5 Možnosti zneužití osobního bankrotu

Praxe v jednotlivých zemích se ukazuje, že existují i případy zneužívání, třeba vyhlášením záměrného a předem plánovaného bankrotu. Například v USA, kde je drahé vysokoškolské vzdělání, bývá obtížné jeho následné splácení. Vynalézaví jedinci pak zaplatí studentskou půjčku státu prostřednictvím vyčerpání maximálního limitu na řadě kreditních karet a následně vyhlásí osobní bankrot. Poté zbývá vydržet několik let s minimálními příjmy a dluhy jsou kompletně smazány.

Obdobně byl tento zákon zneužíván i ve Velké Británii, kde byla poté přijata opatření, aby zneužívání zamezila. Podle informací z britské státní insolvenční agentury se však jednalo o relativně malý počet případů. Lze předpokládat, že i vynalézaví Češi najdou způsob, jak zákon zneužít. Pokud k tomu skutečně dojde, měli by zákonodárci pružně reagovat a přijmout příslušné kroky proti těmto praktikám.

⁸ STRÝČEK, V. aj. *Bankrot. Chcete přežít?* 1. vydání., str. 50, Perfekt, 2009, 120 s. ISBN 978-80-8046-433-2

2 VÝVOJ ZADLUŽENOSTI V ČR

Aktuálnost tématu Osobní bankrot je způsobena skutečností, že se české domácnosti v posledních letech výrazně zadlužují, zadlužení obyvatel se každoročně zvyšuje zhruba o třetinu. V této kapitole jsou vysvětleny základní pojmy týkající se problematiky zadlužování a dále pak grafy zachycují vývoj zadlužení domácností, strukturu dluhu domácností, vývoj nesplacených úvěrů a podaných insolvenčních návrhů. Grafy je dokázána souvislost mezi vývojem dluhu domácností a vývojem vládního dluhu. Dále trend nárůstu zadlužení domácností potvrzuje skutečnost, že se nejedná pouze o mediální problém, ale problém reálný, kterým je nutné se intenzivně zabývat.

S koncem letošního roku počet lidí, kteří nemohou splácet své půjčky a žádají soud o osobní bankrot, vzrostl. Dynamika nárůstu insolvenčních návrhů fyzických osob předčila i očekávání odborníků⁹. Růst zadlužení doprovází pokles jejich hrubé míry úspor. Potenciální riziko růstu zadlužení je vyšší ve fázi recese hospodářství. Tento trend ovlivnil jejich očekávaný růst příjmů, snadnější přístup k úvěrům (především pokračující zájem domácností o vlastní bydlení), nízké úrokové sazby v posledních letech, zvyšování cen nemovitostí a také stárnutí populace. Největším rizikem je zadlužování nízkopříjmových skupin, které je podpořené snadným přístupem k nevýhodným úvěrům od nebankovních institucí.

Rekordní nárůst zadlužení zaznamenaly české domácnosti během roku 2007 – jejich celkový dluh vzrostl o více než 200 miliard korun. Byl to zhruba pětinašobek růstu z roku 2002 a více než celkový objem dluhu domácností v tomtéž roce (185 miliard Kč). Vývoj zadlužení domácností podrobně ukazuje graf č. 3.

V roce 2008 se tento nárůst zpomalil. Souviselo to především se zpřísněním úvěrových podmínek zejména v oblasti úvěrů na bydlení v důsledku globální úvěrové krize, která začala v létě 2007.

2.1 Základní pojmy – dluh, zadlužení, předlužení

Dluh – vzniká nákupem zboží nebo služby, na nějž občan nemá dostatek vlastních finančních prostředků a platí je prostřednictvím půjčky.

⁹ *Novinky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Počet lidí v bankrotu s koncem roku rapidně roste. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218759-pocet-lidi-v-bankrotu-s-koncem-roku-rapidne-roste.html>>.

Zadlužení – stav, kdy dlužník hojně využívá k financování (spotřeby, investic) cizí zdroje. Stejně jako nezaměstnanost může být i zadlužení pro ekonomiku i zdravé. Zadlužení umožňuje pořízení hmotných statků – uspokojování potřeb. Pomáhá ekonomice. Více než dvě třetiny lidí považují život na dluh za normální a běžnou součást života.¹⁰

Předlužení – stav, kdy dlužník není schopen dostávat svým platebním závazkům, nemá dostatečné příjmy ani majetek k prodeji na uspokojování každodenních nezbytných životních potřeb a současně nemůže získat další úvěr. Předlužení je negativní, patologická forma zadlužení, které vede k ekonomickému zhroucení dlužníka, má silné sociální, psychické a zdravotní dopady, může vést k sociálnímu vyloučení dlužníka i jeho rodiny. V případě nezaměstnanosti vede k nezájmu nezaměstnaných legalizovat své příjmy z důvodů exekucí, placení výživného nebo jiným závazkům, kterým se vyhýbají.

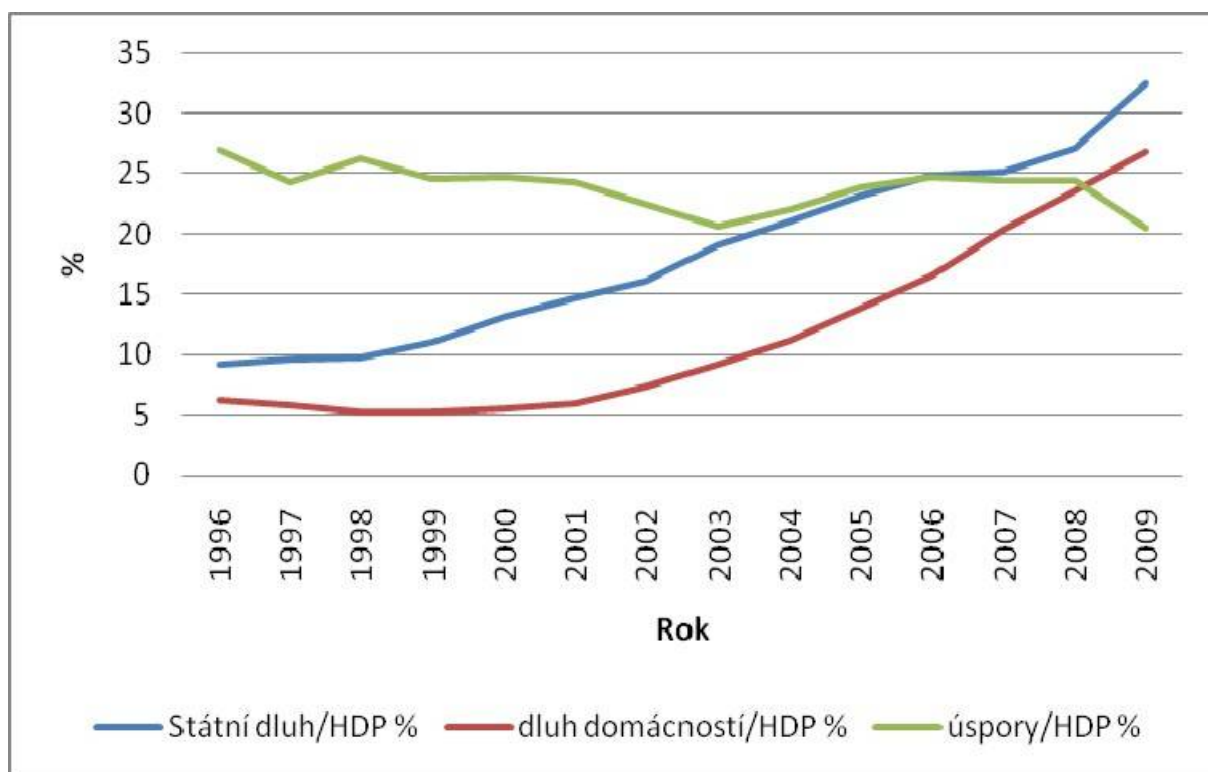
2.2 Dluh domácností, národní úspory a státní dluh k HDP

Hospodářský pokles v roce 2009 zasáhl domácnosti v ČR prostřednictvím dopadu do jejich bilancí. Zhoršující se situace na trhu práce působila negativně na spotřebu a schopnost domácností splácet dříve přijaté závazky. Klesající příjmy a neklesající úrokové náklady dluhů snižovaly finanční rezervu domácností.

Graf č. 1 ukazuje vývoj tří ukazatelů – dluhu domácností, národních úspor a státního dluhu v poměru ke stavu HDP ČR. Z vývoje všech tří poměrových ukazatelů je vidět, že zatím co zadlužení domácností i státní dluh se neustále zvyšuje, poměr úspor k HDP zůstává stejný a v roce 2009 naopak o 4% poklesl.

¹⁰ *Finanční gramotnost* [online]. 31.10.2009 [cit. 2010-11-24]. Češi považují život na dluh za normální. Dostupné z WWW: <http://www.financnigramotnost.eu/stranka/clanky-a-informace/clanky/cesi-povazuji-zivot-na-dluh-za-normalni/19/>.

graf č. 1 – Dluh domácností, národní úspory a státní dluh k HDP (1996-2009)

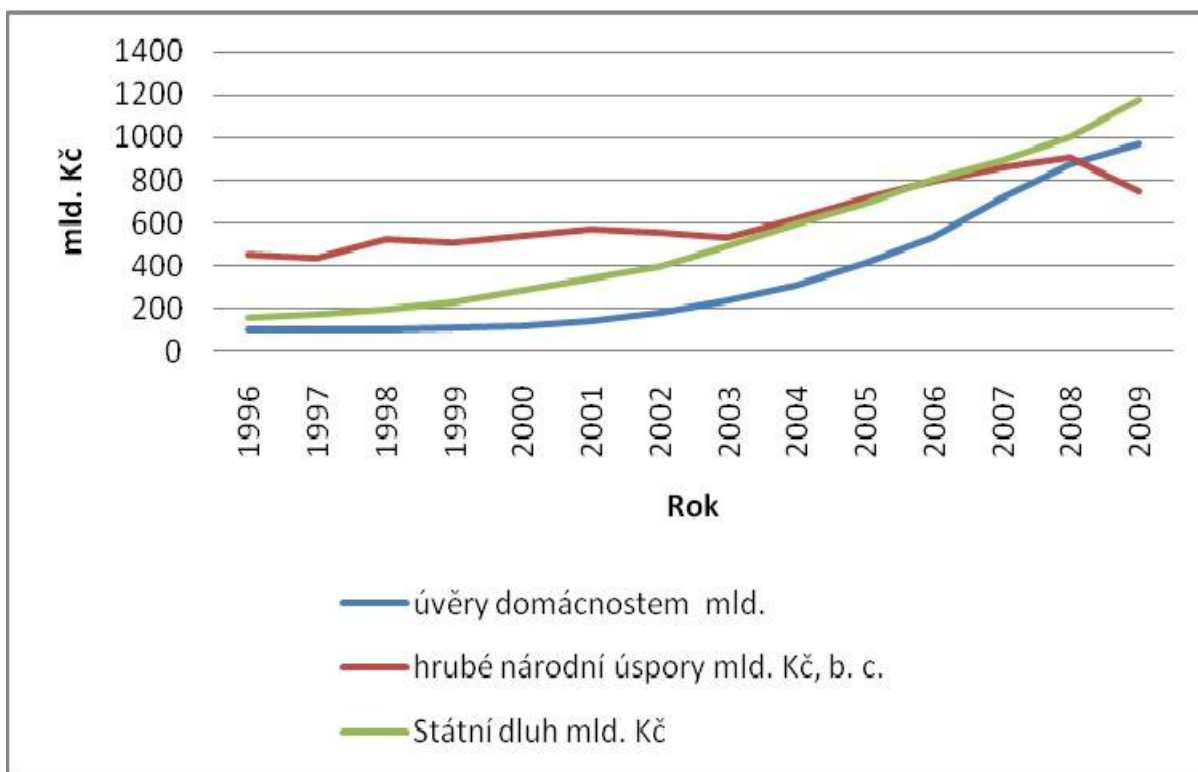
zdroj: ČNB¹¹, ČSÚ¹²

Graf č. 2 pro srovnání ukazuje vývoj stejných ukazatelů – tentokrát v absolutních hodnotách (mld. Kč). Z tohoto grafu je ještě více patrný pokles úspor, v roce 2009 meziročně o 17%. Na pokles růstu HDP domácnosti s mírným zpožděním reagují a tím se zvyšuje tempo zadlužování

¹¹ ARAD - Systém časových řad - ČNB [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.

¹² Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Česká republika: hlavní makroekonomické ukazatele. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.

graf č. 2 - Vývoj dluhu domácností, národních úspor a státního dluhu

zdroj: ČNB¹³, ČSÚ¹⁴

Pokles průměrného sklonu domácností spořit v posledních letech ovlivnily následující faktory:

- očekávaný růst reálných příjmů;
- snadnější přístup domácností k úvěrům (hlavně nízké úrokové sazby v posledních letech);
- růst cen nemovitostí.

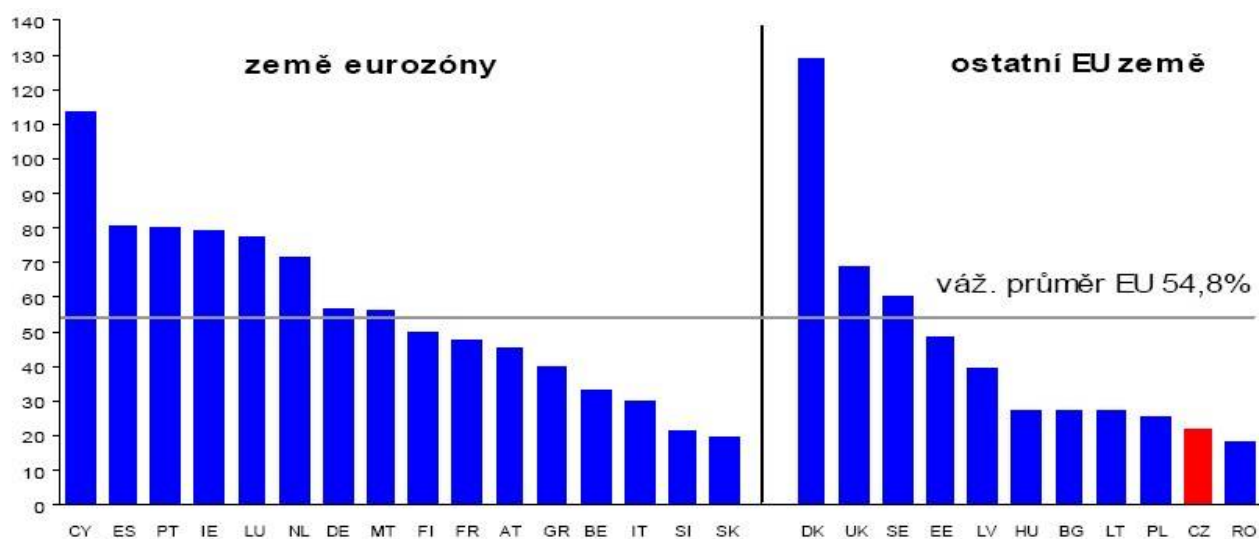
2.3 Země EU – zadlužení domácností v % HDP

Zadlužení domácností ČR je v porovnání se zeměmi EU cca poloviční, ale u zemí EU přesahují finanční aktiva domácností cca 200% HDP. V ČR je srovnatelné číslo pouze 90%. České domácnosti jsou tedy sice méně zadlužené, ale chudší.

¹³ ARAD - *Systém časových řad - ČNB* [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.

¹⁴ Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Česká republika: hlavní makroekonomické ukazatele. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$file/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$file/HLMAKRO.xls)>.

graf č. 3 – Zadlužení domácností v % HDP

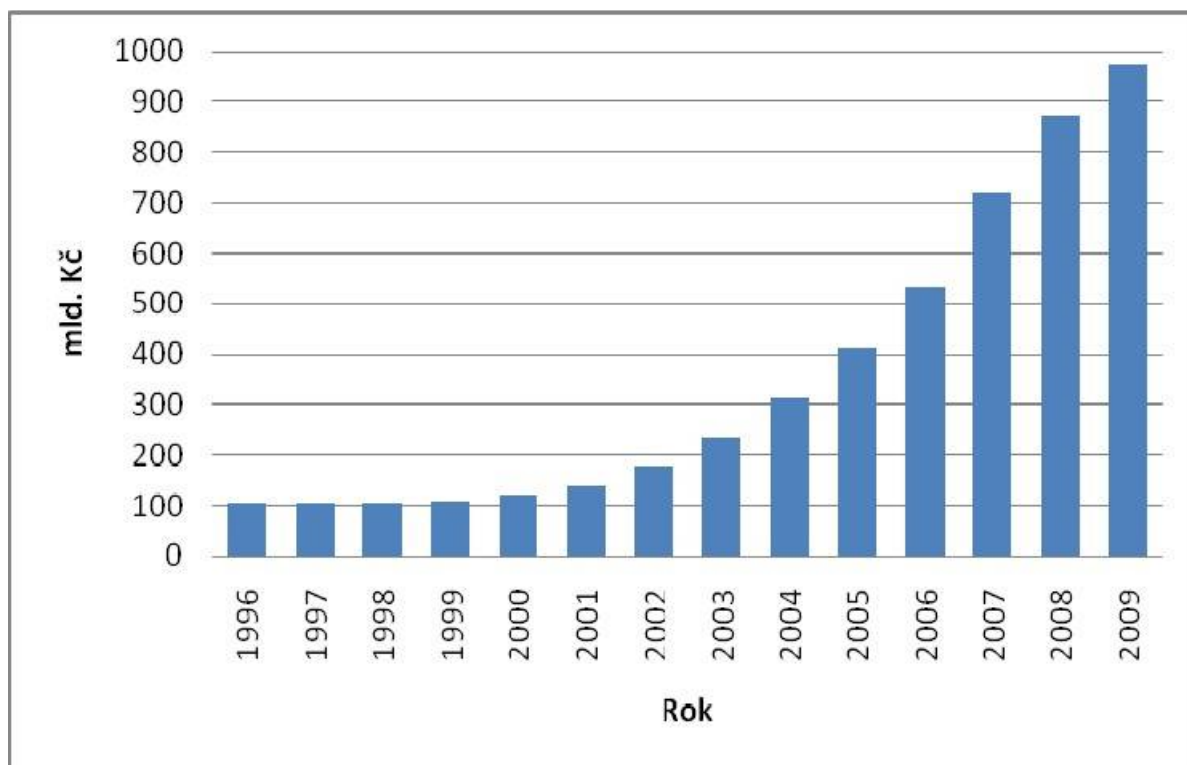
zdroj: ČNB¹⁵

2.4 Úvěry domácnostem ČR celkem

Další graf ukazuje růst výše poskytnutých úvěrů v období od roku 1996 do roku 2009. Z grafu vyplývá, že ve sledovaném období zadlužení domácností kontinuálně rostlo. V roce 2007 došlo k rekordnímu nárůstu – pětinasobné navýšení proti roku 2002. Tento nárůst byl způsobený trvajícím zájmem domácností o vlastní bydlení a jednorázovým efektem předfinancování stavebních prací z důvodu změny sazby DPH z 5% na 9% k 1.1.1998.

¹⁵ ČNB [online]. 2009 [cit. 2010-12-11]. Finanční krize a finanční gramotnost. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/zamrazilo_va_20091127_fin_krize_gramotnost.pdf>.

graf č. 4 – Výše poskytnutých úvěrů (1996 – 2009)

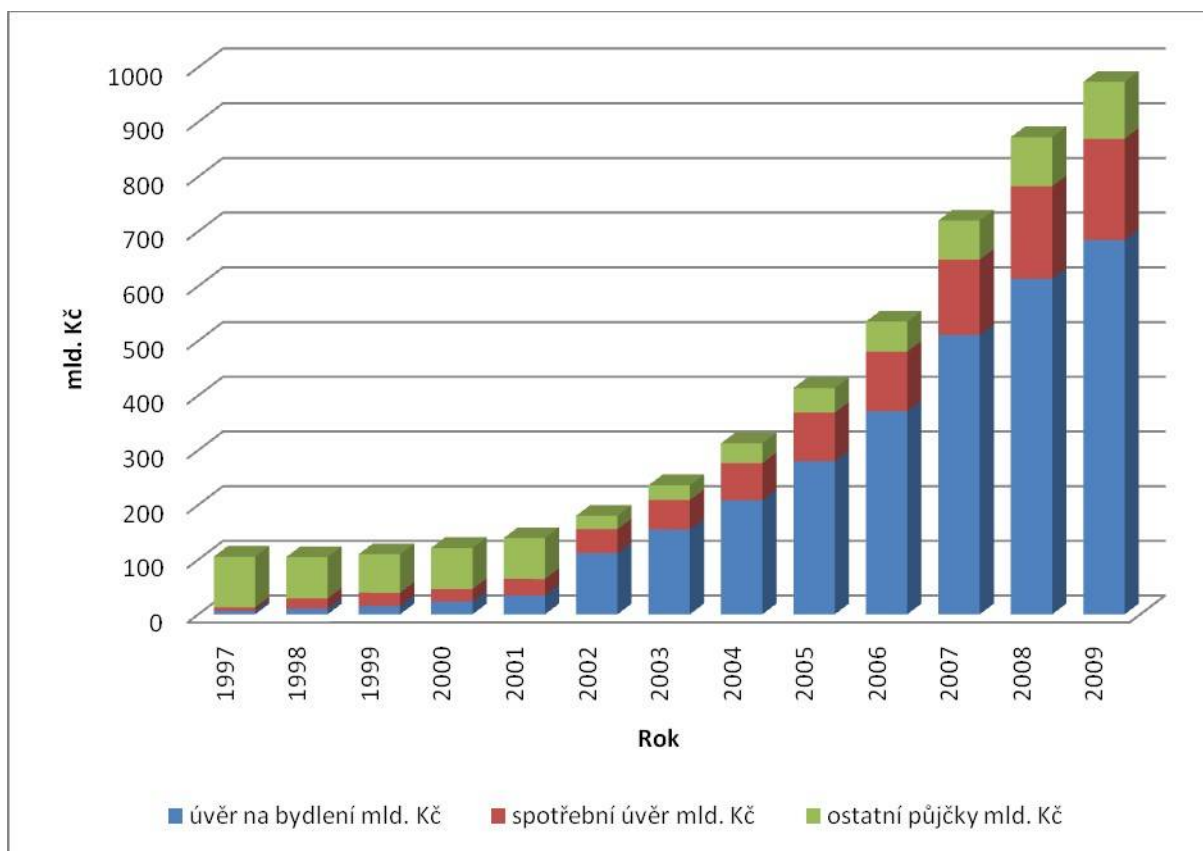
zdroj: ČNB¹⁶

2.5. Struktura úvěrů domácností

Z následujícího grafu vyplývá, jak se v letech 1997-2009 měnila struktura úvěrů poskytnutých domácnostem. V roce 2001 tvořily úvěry na bydlení cca $\frac{1}{4}$ z celkových úvěrů, v roce 2002 už to bylo 60% a v současné době tvoří úvěry na bydlení 70% ze všech úvěrů poskytnutým domácnostem. V roce 2008 došlo ke zpomalení růstu úvěrů z důvodů „předzásobení“ úvěry v roce 2007, zpřísnění úvěrových podmínek bankovního sektoru v souvislosti s finanční krizí a z důvodu rostoucí nejistoty v ekonomice a odložení především dlouhodobé spotřeby. V ostatních úvěrech jsou zahrnuty např. i úvěry pro živnostníky.

¹⁶ ARAD - *Systém časových řad* - ČNB [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.

graf č. 5 – Struktura úvěrů domácností (1997 - 2009)

zdroj: ČNB¹⁷

2.6 Porovnání vývoje zadluženosti domácností a vládního dluhu

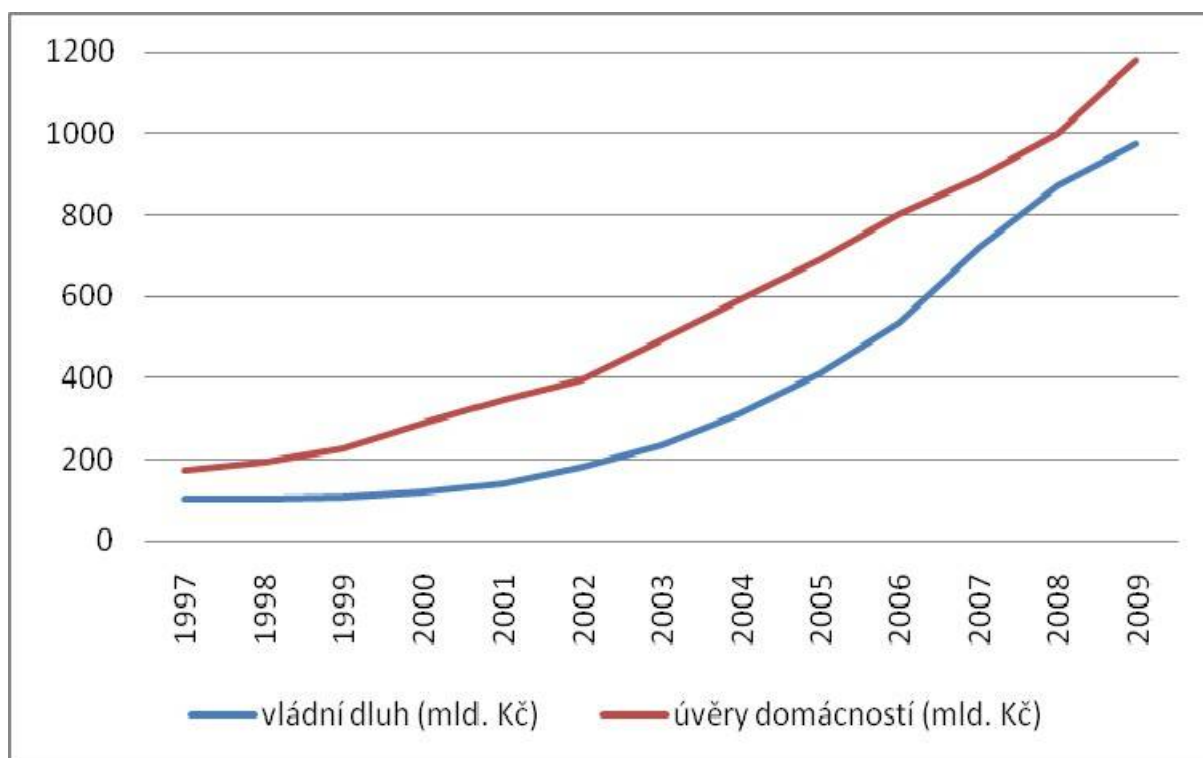
Z následujícího grafu vyplývá, že trend rostoucího zadlužení domácností kopíruje růst vládního dluhu. Autor práce se domnívá, že tato skutečnost je způsobena hospodářskou politikou současnosti, která se nedrží jednoduché zásady: *v létě se dříví shromažďuje, v zimě se pálí*¹⁸. Jinými slovy – v období růstu, má vláda šetřit a vytvářet rozpočtové přebytky. Když spotřeba vázne, stát má naopak spotřebovávat a vytvářet deficity. Vlády do ekonomiky nalévají veřejné peníze i dobách, kdy žádná pomoc není potřeba. Státní dluh se nesplácí, ale naopak roste. Domácnosti nemají obavy z budoucnosti, zadlužují se také. V okamžiku

¹⁷ ARAD - Systém časových řad - ČNB [online], 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.

¹⁸ SEDLÁČEK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*. Praha : 65.pole, 2009. 270 s. ISBN 978-80-903944-3-8

příchodu krize se vláda snaží zastavit růst deficitu zvýšenými příjmy (daně) a naopak snížením výdajů. Domácnostem chybí příjmy, opět jsou nuceny se zadlužit. Očekávané příjmy v podobě zvýšených daňových příjmů se nerealizují a státní dluh roste také dál.

graf č. 6 – Porovnání vývoje zadluženosti domácností a vládního dluhu (1997 – 2009)

zdroj: ČNB¹⁹, ČSÚ²⁰

2.7 Vývoj úvěrů v selhání úvěrů v ČR

Rostoucí úvěrové riziko se s určitým zpožděním rovněž odráží v nárůstu objemu bankovních úvěrů, které nejsou spláceny. Jejich vývoj je zobrazen v grafu č. 7. Jde o takzvané úvěry v selhání, což převážně bývají úvěry nesplácené více než 90 dnů. Jedná se o nestandardní, pochybné a ztrátové úvěry. Jsou to půjčky, k nimž již banky musejí vytvářet

¹⁹ ARAD - *Systém časových řad - ČNB* [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.

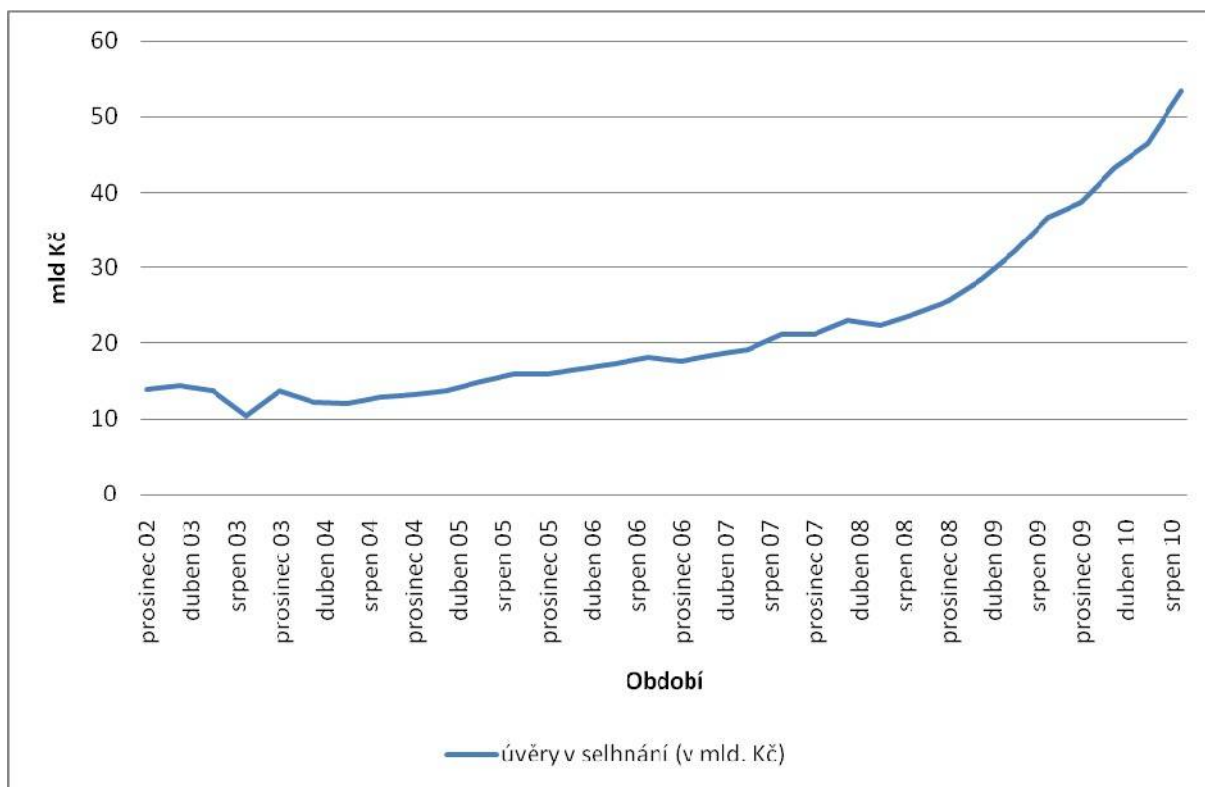
²⁰ Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Česká republika: hlavní makroekonomické ukazatele. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.

opravné položky, a víceméně nepočítají s jejich návratností.

Podíl úvěrů v selhání na celkovém objemu úvěrů reaguje na změnu dynamiky HDP se zpožděním 1,5 roku. Zpomalení růstu HDP o 1 procentní bod vede k růstu podílu úvěrů v selhání zhruba o 0,6 procentního bodu. Reakce na změnu úrokových sazeb a inflace jsou statisticky významné, ale výrazně nižší. Změna úrokových sazeb se projeví v podílu úvěrů v selhání se zpožděním 12 měsíců, změna inflace se zpožděním 3 měsíce²¹.

Vzájemný vztah mezi HDP a úvěry v selhání se může přiblížit následujícím způsobem. Pokles HDP představuje na úrovni firemního sektoru pokles přidané hodnoty, tržeb, zisku a tím hledání úspor např. ve mzdové oblasti. To má za důsledek zhoršenou finanční situaci rodin. Zvýšení úrokových sazeb vede k růstu splátek stávajících úvěrů s plovoucí sazbou, zdražení nových úvěrů, zvýšení zátěže pro dlužníky. Inflace snižuje reálnou hodnotu splátek.

graf č. 7 - Vývoj úvěrů v selhání v ČR

zdroj: ČNB²²

²¹ Patria Online [online]. 1.9.2010 [cit. 2010-11-24]. ČNB: Podíl nesplácených úvěrů v červenci stoupl na 6,11 %. Dostupné z WWW: <<http://www.patria.cz/Zpravodajstvi/1679840/cnb-podil-nesplacenyx-uveru-v-cervenci-stoupl-na-611-.html>>.

²² ARAD - Systém časových řad - ČNB [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem ohrožené. Dostupné z WWW: <http://www.enb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6812&p_strid=ABBAE&p_lang=CS>.

2.8 Vývoj podaných insolvenčních návrhů

Neschopnost splácet dluhy a zároveň snaha vyhnout se exekutorům nutí stále více Čechů žádat soudy o uvalení osobního bankrotu.

V roce 2009 tuto žádost podaly téměř čtyři tisíce Čechů, 2500 z nich již soud vyhověl. Počet vyhlášených osobních bankrotů se tak proti roku 2008 více než ztrojnásobil. O třetinu přitom vzrostl i počet nařízených exekucí. Dělo se tak přesto, že celkové zadlužení domácností již v roce 2009 v meziročním srovnání rostlo klesajícím tempem. Zvýšený tlak věřitelů na dlužníky souvisel podle expertů s finanční krizí, resp. se snahou věřitelů najít dodatečné zdroje financování.

V září 2010 bylo podáno 915 insolvenčních návrhů (jedná se o podané návrhy, můžou se i opakovat na jednu osobu) u fyzických osob, proti září 2009 se jedná o nárůst o 108 %²³. Za posledních šest měsíců roku 2010 lze vysledovat kolísavý vývoj, kdy mírné poklesy jsou střídány mírnými nárůsty. Začíná se projevovat prognóza stagnace počtu insolvenčních návrhů. Přesto jsou počty insolvenčních návrhů v roce 2010 na historických maximech. Teprve v roce 2010 se naplno začaly projevovat důsledky ekonomické krize, kdy zadlužené fyzické osoby nemohou dostát svým závazkům. Dalším faktorem, který zvyšuje počet fyzických osob v insolvenčním řízení, je i lepší správa úvěrového portfolia ze strany věřitelů a lepší povědomí lidí o možnostech řešení situace, kdy své dluhy přestávají splácet.

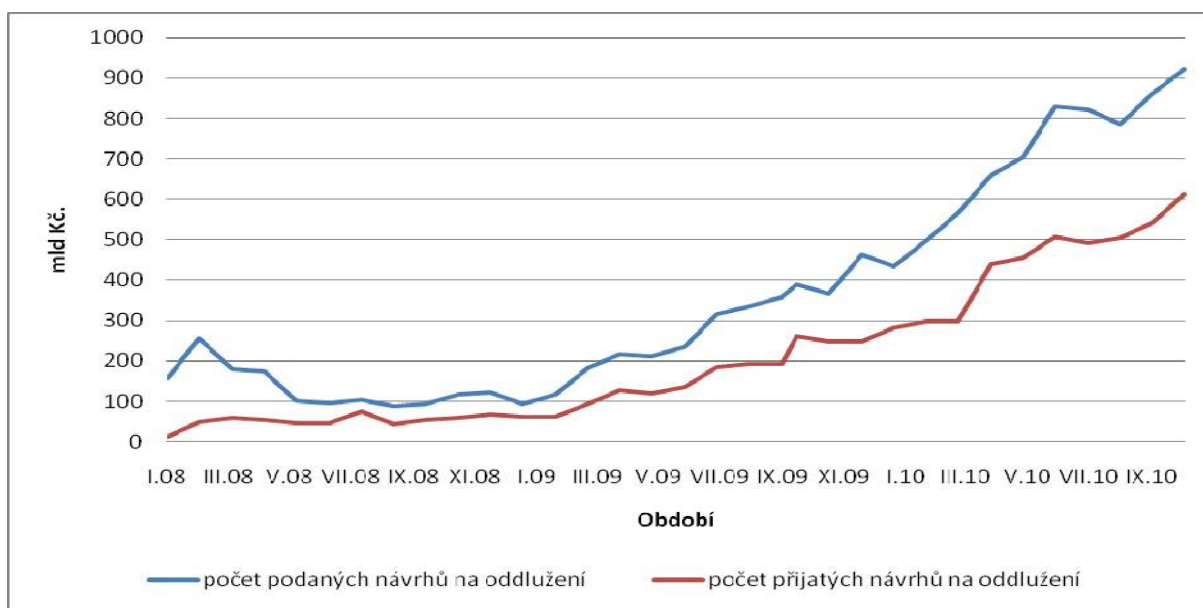
Využití osobního bankrotu jako obranu před exekucí potvrzují i údaje Exekutorské komory ČR. V roce 2010 očekává Exekutorská komora přibližně 600 tis. Kč exekucí, což je o 118 tis. méně než v roce 2009. Naproti tomu počet insolvenčních návrhů spojených s žádostí o oddlužení se v roce 2010 očekává minimálně ve výši dvojnásobku úrovně roku 2009. Osobní bankroty jsou pouze pomyslnou "špičkou ledovce". Jednotná definice předluženosti domácností neexistuje, přesto můžeme říci, že za předlužené lze považovat ty, které nebudou v dohledné době schopny dostát svým platebním závazkům, nemají dostatečné příjmy ani majetek k prodeji na uspokojení každodenních nezbytných životních potřeb a současně nemohou získat další úvěr.

²³ *Creditreform* [online]. 2010 [cit. 2010-11-24]. Tiskové informace. Dostupné z WWW: <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20101001_TZ_vyvoj_insolvenci_09_2010.pdf>.

Z celkového počtu žádostí o oddlužení v září u 862 osob, bylo v 542 případech oddlužení povoleno. Z toho pouze 7 dlužníků využilo oddlužení formou zpeněžení majetku. Ostatní případy byly řešeny nastavením splátkového kalendáře²⁴.

Vývoj podaných a schválených návrhů na oddlužení v ČR od ledna 2008 do září 2010 je zobrazen v grafu č. 8.

graf č. 8 Vývoj podaných a schválených návrhů na oddlužení v ČR od ledna 2008 do září 2010

zdroj: Creditreform²⁵

Podle mikroekonomické simulace zveřejněné Českou národní bankou ve Zprávě o finanční stabilitě 2009/2010²⁶ by se v roce 2010 mohlo dostat do problémů se splácením dříve přijatých závazků zhruba 6,5 procenta rodin s hypotečním úvěrem, což je zhruba 50 tisíc domácností. Ovšem za předpokladu, že by se naplnily nepříznivé ekonomické scénáře, by se do této situace mohlo dostat až 20 procent zadlužených rodin (zhruba 150 tisíc).

Simulace byla provedena pomocí poklesu nominálních příjmů a růstu nezaměstnanosti. Nákladová strana rodinných rozpočtů při ní byla zatížena růstem úrokových

²⁴ Creditreform [online]. 2010 [cit. 2010-11-24]. Tiskové informace. Dostupné z WWW: <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20101001_TZ_vyvoj_insolvenci_09_2010.pdf>.

²⁵ Creditreform [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Tiskové informace. Dostupné z WWW: <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20101001_TZ_vyvoj_insolvenci_10_2010.pdf>.

²⁶ CNB [online]. 2010 [cit. 2011-02-28]. Zpráva o finanční stabilitě 2009/2010. Dostupné z WWW: <http://www.enb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/FS_2009-2010/index.html>.

sazeb. Zlepšení situace se nedá očekávat ani od příštího roku. Důvodů je několik:

- od nového roku omezení mezd státních zaměstnanců (cca 600 000) o 10%, v korunovém vyjádření je to částka cca 7-8 mld. Kč
- růst nájemného – postupná deregulace
- zvýšení nákladů souvisejících s bydlením (např. el. energie)
- zrušení nebo omezení sociálních dávek
- počet nezaměstnaných v lepším případě neklesne, v horším se bude zvyšovat

3 OSOBNÍ BANKROT V PRÁVNÍM PROSTŘEDÍ ČR

Úkolem této kapitoly je popsat, jak se osobní bankrot ujal v podmínkách českých dlužníků. Jsou zde shrnuty základní body, na které se musí dlužník zaměřit před tím, než se vůbec rozhodne žádost o oddlužení podat. Je zde zdůrazněno, že i správně a pečlivě vyplněný dotazník může rozhodnout o úspěchu celé akce a že spousta povinností má dlužník i poté, co se mu podařilo oddlužení dosáhnout.

Hlavní náplň kapitoly tvoří konkrétní případy probíhajících nebo už ukončených insolvenčních procesů. Byli vybráni zástupci možných scénářů, které se v režii osobního bankrotu objevují.

3.1 Kroky před podáním žádosti o oddlužení

První měsíce praxe fungování nového zákona ukázaly i první vážné nedostatky, se kterými se soudy často setkávají. Vidina života bez dluhů často dlužníka zaslepí tak, že samotným podáním návrhu na oddlužení vidí svůj další život bezstarostně. Pokud chce dlužník svoji situaci řešit, musí podat sám na sebe návrh na úpadek. Jenže často se zapomíná, že návrh na oddlužení je až druhým krokem celého procesu. Nejprve je nutné zažádat o zahájení insolvenčního řízení a návrh na oddlužení je až druhým bodem. Častým řešením insolvence může být i konkurz, nebo reorganizace majetku dlužníka a vůbec nemusí dojít k procesu oddlužení.

Obecně by měl každý dlužník před podáním žádosti zvážit následující věci:

1. Zhodnotit stav svých splatných závazků – kolik mám věřitelů, v jaké výši jsou splatné závazky k jednotlivým věřitelům;
2. Zhodnotit stav svých měsíčních příjmů (příjmů pouze dlužníka, nikoliv manželky) ze závislé činnosti (již zmíněný předpoklad, že dlužník má zaměstnání a z něho plynoucí příjmy);
3. Zhodnotit stav, zda jste schopni po dobu 5 let snést závazek, odevzdávat ze svého příjmu vše nad nezabavitelné minimum svým věřitelům.

Proti tomu si postaví výhody plynoucí z toho postupu (proti exekuci):

1. Dlužník splácí minimálně 30% svých závazků, maximálně 100%,

2. Od zahájení insolventního řízení se závazky neúročí,
3. Splácení trvá omezených pět let,
4. Splněním oddlužení, zanikají všechny závazky i ty části, které nebyly splaceny na 100%,
5. Dlužník splácí současně všem věřitelům.

Pokud po tomto zhodnocení dojde k názoru, že je schopen tyto podmínky plnit, může přistoupit k dalším krokům.

3.2 Podání žádosti

Před samotným zahájením insolvenčního řízení je nutné pečlivě a bezchybně vyplnit formulář, který zjišťuje spoustu informací včetně majetkových poměrů dlužníka. Uvádí se v něm seznam majetku, závazků (nebo zaměstnanců) a listiny, které prokazují úpadek, a dokládá se mnoho povinných příloh. Jak je často kritizováno u českých formulářů, je i tento tak složitý, že se může stát, že když běžný občan uvidí tento formulář, dokonale ho to odradí od dalších aktivit.

Právě vyplnění formuláře přináší spoustu úskalí, která se následně projeví. Chybně vyplněný formulář vede v lepším případě k zastavení procesu insolvence. V tom horším případě se stane opak toho, co dlužník chtěl. Může se totiž stát, že část formuláře, která jedná o insolvenční samotné, bude vyplněna bezchybně, ale procesní chyby budou v části o oddlužení. Soud oddlužení proto zamítne, ovšem insolvenční řízení zahájí a výsledkem nebude oddlužení, nýbrž konkurz. Včetně odměny pro konkurzního správce.

Častým chybným předpokladem dlužníků je představa, že dluhy vyřeší splátkami. Dlužník sice může navrhnout způsob vypořádání dluhu, ale o skutečné formě rozhoduje soud. Vypořádání dluhu tak může skončit klidně prodejem dlužníkovy majetku. Stanovená hranice 30 % pro schválení oddlužení neznamena, že dlužník zaplatí tato procenta a je z dluhů venku. V reálném životě může dojít i ke stoprocentní úhradě dluhu včetně všech odměn.

Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen:

- vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný o získání příjmů usilovat, nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat;
- hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své

- mimořádné příjmy použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře;
- bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání;
 - vždy k 15. lednu a k 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu správci, insolvenčnímu soudci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců;
 - nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce a věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení;
 - neposkytovat žádnému z věřitelů žádné zvláštní výhody;
 - nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.

3.3 Příklady různých scénářů průběhu insolvenčního řízení

Že návrh nemusí dopadnou podle představ dlužníka, ukazují i záznamy v insolvenčním rejstříku. Všechny údaje uvedené u jednotlivých případů jsou uveřejněny v insolvenčním rejstříku²⁷. Jsou volně přístupné a každý se s nimi může seznámit. Z jednotlivých dokumentů lze vyčíst i takové detaily, jako jsou měsíční příjmy konkrétních dlužníků²⁸.

3.3.1 Insolvenční řízení ukončeno oddlužením.

V insolvenčním rejstříku je k dispozici celá historie osobního konkurzu paní Lucie²⁹. Její žádost o oddlužení byla podána jako první v Česku – 2. ledna 2008. Její dluhy během pár let dosáhly výše cca 800 tisíc korun. V roce 2007 začaly běžet exekuce na některé dluhy. Exekutoři jí zabavovali část mzdy. Hodnota majetku, tak jak byla zjištěna po zahájení insolvenčního řízení – 13 600,- Kč (viz příloha č. 2). Jakmile soud 15. 1. 2008 rozhodl, že je v úpadku, exekutoři na ni nemohli. Cesta z dluhů v tomto případě měla šanci na úspěch. Dlužnice ještě před podáním žádosti o oddlužení našla v roce 2007 dobře placenou práci u

²⁷ *Justice.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-11-24]. Dostupné z WWW: <www.justice.cz>.

²⁸ *Formulář pro lustraci* [online]. 2008 [cit. 2010-11-25]. Insolvenční rejstřík. Dostupné z WWW: <<https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>>.

²⁹ *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAALAAABj%2bAAG>.

České spořitelny. S pracovní smlouvou na dobu neurčitou měla od začátku jasno – dluhy zaplatí všechny. Navíc po necelých třech letech. Průběh procesu její předpoklad potvrdil. K datu 11. 10. 2010 splatila poslední částku svého dluhu. A stejný den podala návrh na osvobození od placení.

V příloze č. 3 je přehled závazků paní Lucie k datu její žádosti o oddlužení – 829 tis. Kč. Dvě přihlášky byly odmítnuty z důvodu pozdního termínu podání. Jeden věřitel (Město Ostrava) vyhověl žádosti o prominutí dluhu. Po uhrazení jistiny odpustil úroky ve výši 67 tis. Kč. Celkem tedy byla uhrazena částka 712 tis. Kč.

Pro Lucii se život v osobním bankrotu ve srovnání s životem v exekuci příliš finančně nezměnil. Před bankrotem i po něm musela vyžít z nezabavitelného minima ve výši 9240 korun a výživného, které dostává na dcery. Na splátky dluhů šly dvě třetiny její mzdy. Přestože se paní Lucie, historicky první Češka, které soud povolil zbavit se dluhů v osobním bankrotu, poučila, o dalším úvěru uvažuje. Po oddlužení si chce vzít hypotéku. Jak se s tím tentokrát vypořádá, zatím nikdo netuší.

Tento konkurz má dobrý konec – byly zde všechny předpoklady k tomu, aby poté, co přestali věřitelé útočit každý sám za sebe, splácení byl dán řád a přestaly narůstat úroky a sankce, mohlo dojít k regulovanému splácení s jasným koncem. Dlužník měl splněnou základní podmínku povolení konkurzu - zaměstnání, navíc s dobrým příjmem.

3.3.2 Návrh na oddlužení zamítnut z důvodu nepoctivého záměru

Dne 5. února 2009 byl soudu doručen insolvenční návrh, v němž se pan Tomáš domáhal zjištění svého úpadku³⁰. V návrhu uvedl celkem pět závazků vůči čtyřem věřitelům, z nichž dva věřitelé byli věřitelé s právem na uspokojení ze zajištění. V návrhu dlužník tvrdil, že v současné době není schopen řádně splácet již po dobu delší než 3 měsíce. K návrhu připojil seznam majetku a závazků (viz přílohy č. 4 a 5).

Z návrhu měl soud za dokázané, že dlužník má víc věřitelů, se splatností závazků delší než 30 dnů a že tyto závazky není dlužník schopen plnit, neboť peněžité závazky dlužník neplní po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti a zároveň dlužník zastavil platbu podstatné části svých peněžitých závazků. Soud proto rozhodl o úpadku dlužníka.

³⁰ *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAAFSJVAC9>.

V insolvenčním zákoně je i paragraf § 395 odst. 1 písm. a), podle kterého platí, že soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr. Na nepoctivý záměr lze usuzovat zejména tehdy, jestli ohledně dlužníka proběhlo podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy. Pokud soud na základě výše uvedeného povolení oddlužení odmítne, musí současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkurzem.

V tomto konkrétním případě soud zjistil, že dlužník byl dne 7. června 2006 odsouzen pro trestný čin zpronevěry, kterého se dopustil tím, že společně s další osobou převzali od společnosti Gorenje s.r.o. zboží v celkové hodnotě 2 658 350,30 Kč, které prodali a získané prostředky si ponechali. Rozsudkem jim bylo uloženo, aby částku 2 658 350,30 Kč uhradili spolu s dvouprocentním úrokem. Dlužník tuto částku uvedl mezi své závazky ve svém návrhu na oddlužení. Dalo se tedy předpokládat, že jeho záměrem je, uhradit tento závazek (v případě povoleného oddlužení) v minimální výši 30% a od zbytku být po uplynutí stanovené doby osvobozen. I když dlužník splňoval všechny ostatní podmínky pro oddlužení, soud oddlužení nepovolil s tím, že institut oddlužení je primárně určen k řešení tzv. spotřebitelských dluhů, není jeho smyslem, aby dlužníka osvobodil od povinnosti hradit škodu způsobenou trestným činem majetkové povahy. Navíc se jedná o škodu značného rozsahu. Soud vyhlásil na majetek dlužníka konkurz.

Dále byl ustavený insolvenční správce, který v březnu 2009 provedl soupis majetkové podstaty dlužníka.

Konkurz stále běží. V tomto případě se tedy objevuje jeden z pokusů využít nového institutu osobního bankrotu ke svému prospěchu.

3.3.3 Návrh na oddlužení povolen - dlužník se nepřihlásil

Dne 23. 3. 2009 doručil dlužník – paní Lenka – návrh na povolení oddlužení³¹. Insolvenční řízení bylo zahájeno a usnesením ze dne 6. 5. 2009 zjistil soud úpadek dlužníka, povolil řešení úpadku oddlužením a současně nařídil přezkumné jednání a svolal schůzi za účelem rozhodnutí o způsobu řešení oddlužení.

³¹ *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAXAAFZTeACp>.

Paní Lenka uvedla ve svém návrhu, že má tři dluhy u dvou věřitelů v celkové výši 461 313,- Kč. Na její závazek vůči společnosti CETELEM ČR, a.s. ve výši 440 009,- Kč (203 470,- Kč jistinu, 236 539,- Kč příslušenství) už byl v době návrhu vydán platební rozkaz ze dne 27. 6. 2006.

V přihlašovacím lhůtě se do řízení nepřihlásil žádný z věřitelů dlužníka. Jediný věřitel – tj. společnost CETELEM ČR, a.s. podala přihlášku opožděně a přihláška byla pravomocným rozhodnutím soudu odmítnuta. Soud proto vydal 1. 3. 2009 rozhodnutí, že dlužník není v úpadku. Toto usnesení bylo ale rozhodnutím Vrchního soudu ze dne 14. 12. 2009 zrušeno a věc vrácena soudu I. stupně s pokynem k pokračování v řízení a rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

Soud tedy nařídil jednání, v jehož průběhu rozhodl o tom, že bude vykonávat funkci věřitelského orgánu a současně k návrhu správce rozhodl o oddlužení plněním splátkového kalendáře, neboť dlužník je zaměstnán a jediné, koho bude třeba v řízení uspokojit, jsou výdaje za podstatou, kterými jsou pouze hotové výdaje správce a jeho odměna.

Jelikož soud neshledal důvody, které by bránily schválení oddlužení, a rovněž nikdo nevzněl proti tomuto způsobu oddlužení námitky, rozhodl soud o schválení přijatého způsobu oddlužení. Zároveň vydal související výroky, které odpovídají situaci v tomto konkrétním řízení, v němž se žádný věřitel nepřihlásil včas a řádně se svou pohledávkou za dlužníkem. Proto po vyčíslení konečné odměny správce a jeho hotových výdajů a uhrazení této částky vydal soud usnesení o oddlužení dlužníka.

Mohlo by se zdát, že toto vyřešení konkrétního případu je nespravedlivé vůči věřiteli a velkorysé vůči dlužníkovi. Nicméně – na rozdíl od případu předchozího – v tomto případě měla celá situace jasná pravidla, věřitel měl předem stanovenou šanci na uplatnění své pohledávky. To, že svoji pohledávku z jakýchkoli důvodů nestihl uplatnit, je jeho odpovědnost. Jeho poškození nezpůsobil nikdo jiný než on sám.

3.3.4 Návrh na oddlužení povolen - předpoklad splacení všech dluhů ve lhůtě do 5 let

Dne 20. 8. 2008 zjistil soud úpadek dlužníka – pana Martina³². Současně povolil jeho

³² *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAACtARAA3>.

oddlužení. Návrh byl podán včas a měl všechny náležitosti. Usnesení nabylo právní moci 22. 8. 2009. Celkem byly zohledněny pohledávky devíti věřitelů v celkové výši 500 tis. Kč (viz. příloha č. 6). O způsobu oddlužení plněním splátkového kalendáře rozhodl insolvenční soud, protože na řádně a včas svolanou schůzi věřitelů, na které měli hlasovat o způsobu oddlužení, se nedostavil žádný z nich. Zvolený způsob oddlužení byl pro věřitele výhodnější (vzhledem k majetkovým poměrům dlužníka majetek v hodnotě cca 6 tis. Kč - kazetový magnetofon, válenda, dalekohled, mobil, rychlovarná konvice) než oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Dále byla také stanovena odměna insolvenčnímu správci ve výši 900,- Kč měsíčně za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Z poslední zprávy insolvenčního správce, které je k dispozici k datu sepsání této bakalářské práce vyplývá, že dlužník za období od 15. 1. 2009 do 30. 6. 2010 poukázal na účet insolvenčního správce částku na úhradu svých závazků ve výši 164 850,- Kč, což je přibližně 33% z celkové výše přihlášených závazků. Dlužník dále uhradil i odměnu insolvenčního správce ve výši 900,- Kč / měsíc. Z tabulky v příloze č. 6 vyplývá, že pokud bude dlužník hradit své závazky ve stejné průměrné výši jako za období už uplynulé, splatí své dluhy v plné výši přibližně za 4,5 roku.

3.3.5 Návrh na oddlužení povolen - předpoklad splacení jen části dluhů v době do 5 let

Dne 16. února bylo u Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, zahájeno insolvenční řízení a byl zjištěn úpadek dlužníka – pana Zdeňka³³. Soud povolil jeho oddlužení a byl ustanoven insolvenční správce. V insolvenčním řízení přihlásilo své pohledávky celkem 10 věřitelů (viz. příloha č. 7). Celková výše uznaných pohledávek byla tedy cca 1 mil. Kč. Dlužník nevlastnil nemovitosti. Vlastnil movité věci (zařízení bytu) v tržní hodnotě asi 34 200,- Kč a osobní automobil v hodnotě asi 75 000,- Kč. Pobíral pravidelně mzdu v průměrné výši 25 586,- Kč „čistého“ měsíčně (za leden až červen 2009). Byl tedy reálný předpoklad, že za podmínky konstantního uvedeného příjmu by byl dlužník schopen

³³ *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAAFSJYADH>.

uhradit za pět let částku 840 000,- Kč (z toho pro insolvenčního správce částka 64 800,- Kč), což činí přes 77 % objemu nezajištěných závazků.

Na schůzi věřitelů, kde se mělo hlasovat o způsobu oddlužení, se nikdo z věřitelů nedostavil a nevyužil svého práva hlasovat. Insolvenční soud tedy posoudil danou věc, a protože neshledal důvody, pro které by oddlužení schválit neměl, rozhodl o schválení oddlužení a s ohledem na výše uvedené skutečnosti způsobem plněním splátkového kalendáře.

3.3.6 Návrh na oddlužení zamítnut

V tomto případě se dostali do dluhové pasti oba manželé³⁴. Návrh na oddlužení podali oba. Větší dluhy měl pan Milan, proto bude hlavním hrdinou tohoto příkladu on. Insolvenční řízení bylo zahájeno vůči panu Milanovi 2. listopadu 2009. Dne 20. dubna 2010 insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka, rozhodl o povolení oddlužení a ustanovil insolvenční správkyňi. V insolvenčním řízení přihlásilo své pohledávky celkem devět věřitelů. Při přezkoumném jednání konaném dne 31. 5. 2010 byly přezkoumány všechny přihlášky pohledávek celkem ve výši 1 414 179,04 Kč, pouze pohledávka č. 2 byla popřena do výše 1 384,- Kč. Všechny pohledávky byly nezajištěné majetkem dlužníka. Na schůzi věřitelů se žádný z věřitelů nedostavil, schůze se proto nekonala. Insolvenční správkyňe do soupisu majetkové podstaty sepsala starší vybavení domácnosti a starší osobní automobil, jejichž hodnotu uvedla ve výši 60 800,- Kč. Dlužník pobírá pravidelně mzdu 11 008,- Kč měsíčně tzv. „čistého“. I když insolvenční správkyňe neupozornila na žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, insolvenční soud seznal, že pro schválení oddlužení by nebyla splněna minimální hranice pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Došlo totiž k tomu, že celková výše zjištěných pohledávek překročila podstatným způsobem částku uvedenou dlužníkem v samotném insolvenčním návrhu, na základě které si insolvenční soud činil úsudek o existenci předpokladů pro povolení oddlužení. Při příjmu dlužníka 11 008,- Kč a počtu 1 vyživovaná osoba (manželka) by pro přednostní pohledávky mohla být použita maximální srážka ve výši 3 048,- Kč, za 5 let pak částka 182 880,- Kč. Po odečtu odměny

³⁴ *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAgAAHziIAC3>.

insolvenční správkyň (v daném případě 64 800,- Kč) zbývá pro nezajištěné věřitele částka 118 080,- Kč, tedy asi 8,36% hodnoty pohledávek nezajištěných věřitelů. S tím by museli věřitelé souhlasit.

Insolvenční soud v tomto okamžiku otestoval i možnost sloučení obou insolvenčních řízení, tj. manžela a manželky (manželka měla závazky ve výši 480 tis. Kč). Ani za této situace a při zohlednění slíbené peněžitého daru od dcery ve výši 400 000,- Kč nebylo dosaženo nutné hranice splacení minimálně 30 % závazků, tak aby mohlo být povoleno oddlužení.

Proto insolvenční soud rozhodl podle insolvenčního zákona o jediném možném způsobu řešení dlužníkovy úpadku, a to konkurzu.

3.3.7 Návrh na oddlužení schválen - prodej majetku

Dne 29. 3. 2010 byl insolvenčnímu soudu doručen insolvenční návrh dlužníka pana Jakuba spojený s návrhem na povolení oddlužení³⁵. Dne 27. 4. 2010 soud zjistil úpadek dlužníka, současně povolil řešení tohoto úpadku oddlužením. Celková výše přihlášených pohledávek byla 1 091 833,50 Kč. Ze soupisu majetkové podstaty vyplynulo vlastnictví bytu v hodnotě dle znaleckého posudku 1 617 tis. Kč.

Dne 10. 6. 2010 proběhlo u insolvenčního soudu přezkumné jednání spolu se schůzí věřitelů. Jednání se zúčastnil pouze věřitel č. 3, který navrhl způsob oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a pro tento způsob také hlasoval. O schválení způsobu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty tak soud rozhodl v souladu s rozhodnutím schůze věřitelů, když mimo schůzi věřitelů nehlasoval žádný z nezajištěných věřitelů a když v řízení nevyšly najevo žádné skutečnosti, které by bránily schválení oddlužení touto formou.

3.3.8 Návrh na oddlužení schválen, dlužník neplnil podmínky

Na základě návrhu dlužníka pana Františka ze dne 16. 7. 2008, bylo zahájeno insolvenční řízení³⁶. Dne 20. 10. 2008 rozhodl insolvenční soud o úpadku a povolil oddlužení

³⁵ ISIR - Insolvenční rejstřík [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAhAAP/IbAB4>.

³⁶ ISIR - Insolvenční rejstřík [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAACtARABO>.

dlužníka. Schůze věřitelů následně odsouhlasila oddlužení plněním splátkového kalendáře. Celková hodnota přihlášených pohledávek byla 560 726,24 Kč. Majetková podstata proti tomu byla cca 330 tis. Kč.

Dne 26. 10. 2009 bylo doručeno soudu sdělení insolvenčního správce, že dlužník od července 2009 neplní své povinnosti ze schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře. Soud nařídil jednání o zrušení schváleného oddlužení na den 15. 12. 2009, ke kterému předvolal všechny dotčené osoby. Na schůzi věřitelů se nedostavil ani žádný věřitel dlužníka ani sám dlužník. Na schůzi věřitelů insolvenční správce potvrdil, že dlužník i nadále stanovené splátky nehradí. Kontakty, které uvedl na nového zaměstnavatele, nefungují, a samotný dlužník na dotazy insolvenčního správce neodpovídá a nereaguje. S ohledem na tyto skutečnosti tedy soud schválené oddlužení zrušil a rozhodl o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkurzem.

3.4 Poučení vyplývající z předchozích případů

Pokud pomínu základní radu brát si půjčky obezřetně tak, aby nedošlo k předlužení a člověk žádnou teorii o osobním bankrotu znát nemusel, pak je to určitě jedna zásadní věc – dlužník by měl být soudný a svoji situaci vyhodnotit jako kritickou dřív než bude pozdě. Tak pozdě jako u manželů v kapitole 3.3.6. Dokud ještě má dlužník nějaký majetek, případně má příjem, kterým může aspoň část závazků umořovat. Pak by měl pečlivě podat žádost a důsledně dodržovat podmínky oddlužení. Za této situace se může těšit, že má před sebou další možnost začít život s „čistým štítem“.

U většiny případů zatím nejde spočítat, kolik peněz se věřitelům vrátilo. Proces oddlužení stále probíhá, případně nejsou ukončeny konkurzy. Statistika výnosnosti z pohledu věřitelů nebyla ani cílem této práce. Institut osobního bankrotu sice měl dosáhnout maximální možné návratnosti pohledávek, ale především dle mého názoru měl být možností pro dlužníky, cestou, po které by se mohli vrátit do života a neskončit v sociální síti bez perspektivy vlastních příjmů případně i bez domova.

Z výše uvedených skutečných případů vyplývají následující poučení:

- ne každá žádost o oddlužení musí skončit požadovaným záměrem (tj. schválením splátkového kalendáře). V případě, že není stálý příjem ze zaměstnání nebo není

předpoklad splacení minimálně 30% celkových dluhů, osobní bankrot soudce nepovolí;

- když má dlužník příjem, který umožní splatit 100 % dluhů, vyváže se dlužník ze svého života s nízkými příjmy dřív než za pět let. Uhradí vše co dlužil, navíc odměnu insolvenčnímu správci. Mohlo by se zdát, že vlastně nic nezískal. Není to tak – nesmí se zapomínat, že se mu zastavilo úročení dluhů a navyšování nejrůznějších sankcí. A hlavně získal klid a jistotu, že mu jednotliví věřitelé nebudou klepat na dveře, ale splácení bude probíhat koordinovaně podle schváleného splátkového kalendáře zaštitěného insolvenčním správcem;
- pokud příjem nedostačuje ke splacení celého závazku během pěti let, tak se dlužník pohybuje finančně na hranici životního minima celou zákonem danou dobu, ale je zde jasný cíl a tím je 60. měsíční splátka. Od splacení zbytku dluhů je dlužník osvobozen a může začít nový život;
- možnost, že některý dlužník (nebo všichni) nestihnou přihlásit své pohledávky je asi spíš bonusem. Ale stát se to může;
- případy pokusů o zneužití se určitě objevovat budou. Patří to k životu a snad jich bude většina odhalena.

4 DLUŽNÍCI A CESTY K FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

Ve čtvrté části jsou popsány dvě hlavní skupiny, ze kterých klienti insolvenčních soudů většinou pocházejí, tak jak je definovali pracovníci center pro první pomoc dlužníkům. Dále jsou v této kapitole zmapovány snahy o zvyšování finanční gramotnosti obyvatel ze strany jednotlivých vládních institucí i soukromých organizací. V podkapitole 4.2. je definována finanční gramotnost. Cílem kapitoly je vytipování možných zdrojů informací pro všechny, kteří by měli zájem svoji finanční gramotnost si zvýšit a upozornit na základní chyby, které k zadlužení mohou vést.

4.1 Typy „průměrného dlužníka“

Průměrného dlužníka, který dojde k závěru, že osobní bankrot už je jeho jediná možnost, můžeme řadit do dvou skupin.

První skupina dlužníků vychází z prostředí rodin, jejichž členové mají nízké příjmy. Jsou to lidé nejčastěji se základním vzděláním nebo výučním listem, často ohrožení nezaměstnaností. Jde o ty, kteří se v krizových situacích nemohou spoléhat na finanční pomoc od příbuzných ani na svůj majetek. Patří sem také lidé toužící po životě na vyšší úrovni, než kterou jim umožňuje výše jejich příjmů. Pro ty je důvodem k půjčce třeba potřeba nového televizoru nebo značkového oblečení.

Za typický scénář zde můžeme označit situace, kdy se rozbije nějaký důležitý a relativně drahý domácí spotřebič, na jehož opravu nebo výměnu v domácnosti chybí peníze. Kvůli nízkým příjmům člověk nedosáhne na úvěr u banky a půjčí si proto u společnosti poskytující spotřebitelské úvěry. Jde tedy o případy, kdy člověk dojde k tomu, že nutně potřebuje menší obnos peněz (řekněme 10 nebo 15 tisíc Kč) co nejrychleji a na kratší dobu proto, aby překlenul období akutního nedostatku.

Často v podobných situacích pod tlakem okolností nepřemýšlí nad tím, jestli budou na splácení stačit, nebo si neumí na delší dobu spočítat své příjmy a výdaje, mnohdy neví jak se v nové životní situaci zorientovat. Rozšířená je třeba představa, že člověku, který nic nemá, nikdo nic vzít nemůže. Pak přijde o práci nebo začne vydělávat méně, dva měsíce nezaplatí splátky, a kvůli následným poplatkům už není schopný platit ty, které přijdou po nich. Půjčí si proto další peníze, a tak roztáčí spirálu dluhů, z nichž je obtížné se dostat. Dluhy nejčastěji

bývají v řádu statisíců. V těchto situacích dluh představuje každodenní problém, který ovlivňuje chod domácnosti. Například tak, že kvůli obstavenému účtu a platu se pak člověk, aby uživil rodinu, rozhodne pracovat na černo, a tím se jeho další vyhlídky stávají ještě více nejisté.

Druhá skupina dlužníků je už možná pro někoho více překvapující. Jejím představitelem jsou mladí se stabilním zaměstnáním a nadprůměrným příjmem, kteří si na své zadlužení zvykli jako na pohodlný způsob, jak se dostat k věcem, na které by jinak museli dlouho čekat. Lákavé je pak použít úvěrové kreditní karty, na které si půjčují částky v desetitisících korun. Tady není důvodem půjčky pračka, která už nejde opravit. Je to potřeba jet za měsíc na dovolenou, nebo nakoupit dražší vánoční dárky už letos a ne až za dva za tři roky. Necítí žádný důvod hlídat si do koruny své domácí účetnictví a sepisovat nákup před každou návštěvou supermarketu. Vysoce úročený úvěr proto neberou jako drahý díky tomu, že je pohodlný. Nebyl by problém úvěr splatit, zpravidla to je otázka dvou nebo tří výplat. Záludnost situace spočívá v tom, že čím déle žijí bez problému s příjmy, které umožňují úvěr bez větších problémů vyrovnat, tím jednodušším se stává dluh nikdy nevyrovnat úplně, a raději přemýšlet nad tím, co by se místo toho ještě dalo pořídit. Dluhy narůstají, a pokud dojde ke ztrátě příjmu (nemoc, výpověď), situace už není udržitelná.

4.2 Finanční negramotnost příčinou zadluženosti

Důvody vedoucí k rostoucímu zadlužování se obyvatel vidí každý jinde – někdo hledá viníky ve špatné sociální politice státu, někdo v lehké dostupnosti spotřebitelských úvěrů a špatnému dohledu státu nad institucemi, které je poskytují. Mohlo by se zdát, že by šlo jednoduše zrušit všechny ty „peníze na ruku dávající společnosti“. Je to ale příliš jednostranný pohled. Určitě existuje skupina lidí, kterým úvěr, i když za velký úrok, svoji službu udělá. Jedná se např. o začínající podnikatele, kteří mají podnikatelský záměr s velkou výnosností, ale banka jim úvěr nedá. Těm se potom pro rozjezd svého podnikání vyplatí vzít si krátkodobou půjčku s velkým úrokem, protože ví, že ji budou moci splatit. Svoboda člověka je dle mého názoru o jeho volbě a ne o tom, že „někdo“ (např. stát) před ním likviduje nástrahy.

Ekonomové se shodují v tom, že prvotní příčina je především v nízké finanční gramotnosti populace. Tento důvod nepodceňuje ani ČNB. Za velmi důležitou považuje oblast finančního vzdělávání mladé generace. Tradičně konzervativní postoj k úsporám a

zadlužování se postupně mění, rostou tendence k rychlé spotřebě i ochota občanů k zadlužování. Tyto tendence nejsou však zcela bez rizik a vyvolávají naléhavou potřebu alespoň základní orientace občanů ve světě financí. Čím méně jsou řadoví občané informováni, čím omezenější mají znalosti v daném oboru, tím lépe pro mnoho společností, které se morálkou nezabývají, protože legislativa jejich neférové praktiky umožňuje či toleruje. Vedle zcela seriózních a fundovaných, převážně bankovních subjektů, se na českém trhu prosadily firmy s praktikami, které ve svých důsledcích znamenají velmi často neřešitelná zadlužení celých rodin, osobní tragédie, zničené životy. Přitom však nedochází k důslednému sledování a regulaci klamavé reklamy, na kterou poskytovatelé půjček vynaloží desítky milionů korun. A protože stát nereguluje počínání těchto subjektů, je jeho povinností zajistit dostatečnou informovanost občanů, jejich vzdělávání, aby byli schopni nekalým praktikám čelit.

Ohrožena je především mladá populace, která je obecně méně konzervativní a více náchylná k riziku. Každý žák či student si dříve nebo později položí otázky typu: mám zkusit podnikat nebo mám být raději zaměstnancem? Bydlet ve svém nebo raději v nájmu? A odkud se vlastně berou peníze? Aby si na tyto otázky uměl dobře odpovědět, musí mít alespoň základní vědomosti o ekonomice a penězích.

V roce 2008 vznikla Nestátní nezisková organizace FINANČNÍ GRAMOTNOST, o. p. s. Tato organizace mimo jiné v roce 2008 s pomocí Československé obchodní banky vydala již 2. vydání naučné autobiografické publikace paní Lucie Vrbkové „Už nikdy dlužníkem“ v nákladu 10.000 výtisků, kterou používala pro informování a osvětu veřejnosti a státních orgánů v oblasti finanční gramotnosti jako základní prevenci předlužení a sociálního vyloučení (případ paní Lucie je uveden jako první v kapitole 3.3. Příklady)

Ve školním roce 2009/2010 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vyhlásilo 1. ročník soutěže B / 59 FINANČNÍ GRAMOTNOST na všech základních a středních školách v České republice. Soutěž rovněž může být využita pro účely měření finanční gramotnosti žáků základních a středních škol pro potřeby OECD (resp. MF ČR)³⁷.

Všechny tyto publikace, soutěže, včetně dalších seminářů mají jediný cíl. Zvýšit finanční gramotnost především mladé generace.

³⁷ *Finanční gramotnost* [online]. 2008 [cit. 2010-11-25]. Finanční gramotnost. Dostupné z WWW: <<http://www.financnigramotnost.eu/stranka/clanky-a-informace/clanky/financni-gramotnost-a-financni-gramotnost-o-p-s/29/>>.

Co to vlastně ta finanční gramotnost je? Mimo jiné se dá finanční gramotnost definovat jako soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana, nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti.

ČNB podporuje, z důvodů zvýšení finanční gramotnosti u mladých, distribuci dvojice pracovních sešitů „Finanční a ekonomická gramotnost“ a doprovodného manuálu pro učitele a zároveň pořádá semináře pro učitele. V příloze č. 1 je uvedený příklad z publikace Finanční gramotnost – obsah a příklady z praxe škol, vydaného v Národním ústavu odborného vzdělávání v Praze 2008³⁸.

V okamžiku kdy je situace už vyhrocená a dlužník se do dluhové pasti už dostal mají v systému smysl nejrůznější poradenská centra, která poskytují právní i psychologickou podporu. Jde však už pouze o snahu zachránit co se dá. Výše uvedené snaha o zvyšování informovanosti veřejnosti a finanční gramotnosti všech obyvatel, především mladých, je určitě perspektivnější.

4.3 Krotitelé dluhů

Jedním z pokusů, jak zvýšit finanční gramotnost lidí je mimo jiné i pořad České televize Krotitelé dluhů. V roce 2010 začala ČT vysílat třetí sérii. Jednotlivé díly mají různou úroveň, ale myslím, že pokud bylo cílem upozornit veřejnost na to, že i zdánlivě beznadějná situace se dá řešit nebo radit, jak identifikovat moment, kdy situace začíná nabírat obrátky do krize vedoucí, pak pořad svůj účel plní.

Právě na konkrétních případech je vidět, že ne vždy se podaří najít řešení a někdy se podaří i najít řešení, ale bohužel chybí ochota zainteresované strany akceptovat omezení, ke kterým by to vedlo.

Jeden případ uvedený v pořadu Krotitelé dluhů za všechny. Začátkem cesty rodiny k nezvladatelným dluhům byl hypoteční úvěr na vlastní dům. Tento úvěr byl jištěný zástavním právem na kupovanou nemovitost. Úvěr později navýšili, protože opravy byly nákladnější, než čekali. Pak následoval další hypoteční úvěr, tentokrát jištěný domem rodičů partnera. Potom šla partnerka na mateřskou dovolenou a tím se finanční situace zhoršovala. Konečný stav půjček v době, kdy se pořad natáčel, byl následující:

³⁸ Finanční gramotnost. In *Finanční gramotnost - obsah a příklady z praxe škol* [online]. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008 [cit. 2010-11-25]. Dostupné z WWW: <http://www.nuov.cz/uploads/Financi_gramotnost_obsah_a_prikklady_z_praxe_skol.pdf>.

Vojtěch		Kateřina		společné	
Hypotéka	625 000,-	Česká spořitelna	225 133,-	Česká spořitelna (exekuce)	33 000,-
Stavební spoření	55 000,-	Česká spořitelna	15 000,-	Profidebet	30 000,-
3x úvěr ČS	173 000,-	T-mobile	4 000,-	Proficredit	6 000,-
T-mobile	15 000,-	GE (exekuce)	23 350,-	2x Provident	45 000,-
		Cetelem	60 517,-	Profireal	20 000,-
		Cetelem	10 000,-	Škofin (exekuce)	81 000,-
		Cetelem (exekuce)	24 000,-		
		Cetelem (exekuce)	26 000,-		
Celkem	868 000,-	Celkem	388 000,-	Celkem	215 500,-

Celkem za oba partnery částka 1 471 500,- Kč. Na tomto případě je vidět, že hlavně nebankovní společnosti dávají půjčky i v případech, kdy už musí minimálně tušit, že splatnost je ohrožená. Důvodem, proč přesto půjčují, není pochopitelně žádné samaritánství. Podmínky, za kterých půjčují, jim zaručují ziskovost i za předpokladu nesplacené části úvěrů. K dispozici mám část interního materiálu společnosti Provident, který je určený pouze obchodním zástupcům, nikoli zákazníkům. RPSN (tj. roční procentní sazba nákladů) se u jednotlivých půjček v rozmezí od 30 do 60 týdnů pohybuje v neuvěřitelných číslech 224,28 až 512,59 %.

Splátky výše uvedených půjček dosáhly výše 36 917,- Kč měsíčně, cca 8 890,- byly předpokládané měsíční náklady na provoz domácnosti, příjmy obou partnerů byly ve výši 30 000,- Kč. Měsíční deficit hotovosti 15 807,- Kč

Finanční poradkyně tomuto páru doporučila tři varianty řešení:

1. Někdo z rodiny si vezme na sebe hypoteční úvěr, koupí dům, Vojtěch s Kateřinou za utržené peníze splatí dluhy a budou tam dál bydlet a budou splácet hypotéku, cca 9 tis. Kč.
2. Dům se prodá za tržní cenu, tj. cca 1 mil. Kč, splatí se část dluhů, část jich zůstane, bude se splácet cca 15 000,- Kč měsíčně + 5 000,- podnájem

3. Dům se prodá v dražbě, pravděpodobně přijdou o dům i rodiče, část dluhů se splatí, část zůstane. Bydlení nebudou mít dvě rodiny.

V době natáčení byl partner bez práce, proto nemohlo dojít k návrhu na oddlužení, nebyl zde výhled na splacení minimálně 30% dluhů. Oddlužení přicházelo do úvahy pouze u Kateřiny (nebyli manželé).

Po ukončení natáčení pořadu si Vojtěch práci našel a došlo k návrhu na oddlužení u obou partnerů, k datu 18. 10. 2010 bylo povoleno oddlužení u Vojtěcha, dosud nebyl stanoven způsob oddlužení. U Kateřiny bylo k datu 4. 11. 2010 schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře.

4.4 Zodpovědné zadlužování

V této části autor shrnuje základní pravidla a rady, jimiž je nutné se řídit, aby se člověk nedostal do dluhové spirály. Jsou to zdánlivě jednoduchá pravidla, ale jejich porušení může vést do situace, která už jednoduché řešení nemá.

Nepůjčovat si na zbytečnosti

Základem je nepůjčovat si na zbytečnosti. Je obtížné v dnešní konzumní společnosti odolat pokušení mít lepší televizor s větší úhlopříčkou. Nekupuji si novou plazmu jen proto, že ji mají sousedé (okázalostní spotřeby). Je třeba řídit se pravidlem – za vlastní peníze si mohu koupit, co chci, za cizí (půjčky, úvěry) jen to co nezbytně potřebuji (axióm nenasycenosti).

Kalkulace financování z cizích zdrojů

Pokud již člověk musí sáhnout na financování z cizích zdrojů, musí si pečlivě spočítat své příjmy a z nich vyplývající možnosti splácet. V těchto propočtech je dobré být spíše pesimista než optimista. Nelze spoléhat například na každoroční nárůst platu. Lépe se připravit na krizovou variantu dlouhodobé nemoci či dokonce ztráty zaměstnání.

Neunáhlit se při výběru věřitele

Pokud jsem se přeci jen rozhodl pro úvěr, pečlivě si prověřím subjekt, který mi ho

nabízí. Vždy myslím na to, že půjčky může poskytovat v podstatě kdokoliv. Společnosti, které neprověřují žadatele v úvěrových registrech, si kompenzují riziko výší úroků nebo jinými sankcemi. Neberu automaticky první nabídku úvěru, kterou dostanu. Pečlivě zvážím, který typ úvěru je pro mé potřeby nejvhodnější. Nechvátám s výběrem a porovnávám různé podmínky. Vždy si zjistím, kolik mě bude úvěr reálně stát včetně všech poplatků za správu úvěru, uzavření smlouvy a dalších. Neporovnávám úrokové sazby, ale sazby RPSN a celkový objem peněz, které zaplatím. Vždy se podrobně seznámím se smlouvou a úvěrovými podmínkami včetně případných sankcí či pokut. Nepodepisuji nic, čemu nerozumím. V případě potřeby se poradím s odborníky. Svě závazky splácím řádně a včas a tím si buduji pozitivní úvěrovou historii do budoucna. V případě potřeby se pojistím pro případ neschopnosti splácet v budoucnu.

Vyhnout se úvěru u nebankovních institucí

V těchto úvěrech jsou nejčastěji skryté vedlejší náklady a jiné nevýhody pro dlužníka. Pokud přes všechna opatření přeci jen nastane situace, že nebudete moci splácet, je nutné se domluvit s věřitelem například na odkladu splátek, nebo jejich snížení. V žádném případě není řešením vzít si další úvěr, abych mohl splácet úvěr současný. Každému musí být jasné, že když nezvládne splácet současné úvěry, další takový tuto neschopnost jen prohloubí. Jediná situace, kdy uvažovat o novém úvěru, je refinancování stávajících půjček. Tuto možnost nabízí většina bank a dají se na nich ušetřit nemalé prostředky. Všeobecně platí, že bankovní úrokové sazby jsou výhodnější než produkty firem jako je např. Provident apod. Někdy jsou i několikanásobně nižší.

Pro představu rozdílných podmínek je uveden následující příklad. Spotřebitelský úvěr (tj. úvěr bez konkrétního účelu) ve výši 45 000,- Kč, poskytla banka žadateli, který doložil svoji schopnost ho splácet se sazbou 8,5 % p.a. Banka ve smlouvě uvedla sazbu RPSN (roční procentní sazba všech nákladů spojených s úvěrem) 9,5 %. V tomto případě je tedy úrok spolu s dalšími poplatky za vedení úvěru ve výši 356,- Kč měsíčně.

V případě, že by žadatel v bance neuspěl a o stejnou částku úvěru by požádal některou z nebankovních institucí, získal by stejný úvěr za měsíční náklad 983,- Kč (RPSN cca 26%). Příloze č. 8 je tato skutečnost doložena kopií výpisu kreditní karty Cetelem. Stejně tak by ale mohl být přiložen např. výpis ESSOX nebo Home Credit.

Nefinancovat splatný úvěr novými úvěry

Je zde velké riziko, že se dostaneme do dluhové spirály. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je situace, uvedená v přechozí zásadě, kdy staré úvěry refinancujeme jedním, kterým dosáhneme snížením spojených finančních nákladů, lepší úrokové sazby a tím snížením měsíčních splátek.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na vysvětlení teoretických základů osobního bankrotu, přiblížení podmínek schválení oddlužení a pravidel, která musí dlužník dodržovat. Byly analyzovány souvislosti mezi ekonomickou krizí v ČR a vývojem zadluženosti obyvatel ČR. Dále byly popsány konkrétní případy oddlužení, tak, aby na nich byly vidět varianty různých průběhů procesu oddlužení. V závěrečné části byly shrnuty důvody, které mohou vést k osobnímu předlužení, identifikovány rizikové skupiny a přiblížen proces zvyšování finanční gramotnosti obyvatel.

Každý člověk, rozhodující se pro úvěr, by měl pečlivě zvážit své finanční možnosti a seznámit se s jeho podmínkami. U některých společností hrozí, že na poplatcích a úrocích zaplatí částku blízkou se půjčené sumě. Navíc někteří poskytovatelé úvěru neprofitují ani tak ze samotného poskytování spotřebitelských úvěrů, ale spíše ze situace, když dlužník dluh řádně nesplácí. Tomu jsou pak přizpůsobeny úvěrové podmínky těchto „podnikatelů“. Je dobré si porovnat několik nabídek od různých institucí, a získat tak lepší orientaci o ceně úvěru. Zejména u půjček na bydlení na sebe člověk přijímá závazek leckdy na celý život, proto by mělo být jeho rozhodnutí uvážlivé. Protože je to především jeho rozhodnutí a nikdo jiný za něj odpovědnost nenes.

Jsem přesvědčený, že nejvýznamnějším faktorem zadluženosti jsou snadno dostupné půjčky, které banky, leasingové společnosti a splátkoví prodejci promyšleným, agresivním marketingem nabízejí. Této situaci je těžké čelit, protože je nutné, aby byly dodrženy demokratické principy společnosti a podnikání v ní, nebyl narušen stabilizující se legislativní systém, tzn. nikdo nebyl protiprávně omezen. Přitom je potřebné zajistit, že některé nežádoucí, destruktivní praktiky přestanou fungovat. Dle mého názoru toho lze dosáhnout jedině osvětou, vzděláváním, finanční gramotností a vyšší angažovaností státu (právně stanovit kde končí půjčka a začíná lichva). Tyto programy jsou sice nemalou, ale vysoce návratnou investicí do společnosti pro příštích několik generací, protože se jedná převážně o sociální principy a finanční dovednosti přenosné v rámci populace. Zvyšování finanční gramotnosti není úkol, který se dá vymezit na několik let dopředu. Je to určitě otázka dalších desetiletí.

Do doby, než se občané v ČR přiblíží ideálnímu stavu finančně gramotného a nezadluženého národa, je institut osobního bankrotu potřebnou součástí naší legislativy. Jaké

budou dopady nového insolvenčního zákona se lze zatím jen domýšlet. Jedná se o zcela nový institut. Ekonomové se vesměs shodují na převažujících pozitivních dopadech zákona. Já se k tomuto názoru přikláním. Pokud se někdo dostane do neřešitelné situace, musí mít v případě, že se snaží ji řešit, nějakou legální cestu. Česká národní banka si od zákona slibuje lepší vymahatelnost pohledávek pro věřitele, zlepšení pozice dlužníků a celkové narovnání vztahů věřitel-dlužník. Předpokládá dále transparentnější a efektivnější prostředí, které by následně mělo generovat vyšší stabilitu finančního systému v ČR, ke kterému by měl přispět mimo jiné právě insolvenční rejstřík.

Mohlo by se zdát, že tímto právním předpisem dostávají dlužníci nějaký „dar“. Tak tomu ale není. Osobní bankrot je opravdu až krajní možností, která umožňuje znovu začít lidem, kteří své dluhy nezvládli a snahou splácet staré dluhy novými půjčkami se dostali do dluhové pasti. Ačkoli může proces oddlužení vypadat velmi jednoduše, pět let života na životním minimu či ztráta veškerého majetku včetně bydlení, není rozhodně procházkou "růžovým sadem". Je dobře, že tato možnost existuje, ale není dobře osobní bankrot idealizovat, tak jak se v některých člancích občas můžeme dočíst. Pět let je dlouhá doba, dopady do oblasti fyzické i psychické jsou často nevratné. Proto je lepší dluhové pasti se raději vyhnout.

Úplně na závěr ještě jedna rada – vyplatí se být pořád obezřetný a nežít v jistotě, že „nám se to stát nemůže“. Bohužel to není pravda. Může se to stát každému.

Seznam použité literatury:

- [1] BAŘINOVÁ, D. aj. *Konkursní řízení v praxi z pohledu věřitele i úpadce*. 1. vydání, GRADA Publishing, 2002. 176 s. ISBN 80-247-0138-3
- [2] KIYOSAKI, R., LECHTER, S. *Rich Dad Poor Dad - What the Rich Teach Their Kids About Money - That the Poor and Middle Class Do Not!* Publisher - Warner Business Books, 2000. 207 pages, ISBN 0-446-67745-0
- [3] KOZÁK, J. *Insolvenční zákon a předpisy související: nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení* 1. vydání, Praha: ASPI, 2008. 928 s. ISBN 978-80-7357-375-1
- [4] POHL, T. *Bankroty - Praktické uplatnění zákona o konkursu a vyrovnání se vzory soudních žalob a podání*. 1. vydání, SAGIT, 1993. 113 s. ISBN 80-85789-03-5
- [5] STRYČEK, V. aj. *Bankrot. Chcete přežít?* 1. vydání., Perfekt, 2009, 120 s. ISBN 978-80-8046-433-2
- [6] ZOULÍK, F. *Zákon o konkursu a vyrovnání*. 2. vydání, C. H. Beck, 1994. 235 s. ISBN 80-7049-077-2
- [7] SEDLÁČEK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*. Praha : 65.pole, 2009. 270 s. ISBN 978-80-903944-3-8
- [8] Česká televize [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Krotitelé dluhů. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267778521-krotitele-dluhu-iii/310292320110010/>>.
- [9] Evropa a úpadek. Konkurzní noviny [online]. 23.1.2008, 2, [cit. 2010-12-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=1818>>.
- [10] *Insolvenční zákon* [online]. 2008 [cit. 2010-11-24]. Postup pro výpočet splátek. Dostupné z WWW: <<http://www.insolvencni-zakon.cz/dluznik/kalkulacka-vypocet.html>>
- [11] *Finanční gramotnost* [online]. 31. 10. 2009 [cit. 2010-11-24]. Češi považují život na dluh za normální. Dostupné z WWW: <http://www.financnigramotnost.eu/stranka/clanky-a-informace/clanky/cesi-povazuji-zivot-na-dluh-za-normalni/19/>
- [12] *Novinky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Počet lidí v bankrotu s koncem roku rapidně roste. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/218759-pocet-lidi-v-bankrotu-s-koncem-roku-rapidne-roste.html>>.
- [13] *Patria Online* [online]. 1. 9. 2010 [cit. 2010-11-24]. ČNB: Podíl nesplácených úvěrů v červenci stoupl na 6,11 %. Dostupné z WWW: <<http://www.patria.cz/Zpravodajstvi/1679840/cnb-podil-nesplacenyh-uveru-v-cervenci-stoupl-na-611-.html>>.
- [14] *Creditreform* [online]. 2010 [cit. 2010-11-24]. Tiskové informace. Dostupné z WWW: <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20101001_TZ_vyvoj_insolvenci_09_2010.pdf>.
- [15] *Creditreform* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Tiskové informace. Dostupné z WWW: <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20101001_TZ_vyvoj_insolvenci_10_2010.pdf>.
- [16] *Justice.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-11-24]. Dostupné z WWW: <www.justice.cz>. Formulář pro lustraci [online]. 2008 [cit. 2010-11-25]. Insolvenční rejstřík. Dostupné z WWW: <<https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>>.
- [17] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAALAAABj%2bAAG>.
- [18] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW:

- <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAAFSJVAC9>.
- [19] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAXAAFZTcACp>.
- [20] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAACtARAA3>.
- [21] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAAFSJYADH>.
- [22] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAGAAHziIAC3>.
- [23] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAhAAP/IbAB4>.
- [24] *ISIR - Insolvenční rejstřík* [online]. 2008 [cit. 2010-12-11]. Detail insolvenčního řízení. Dostupné z WWW: <https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?rowid=AAAE1DAAWAACtARABO>.
- [25] *Finanční gramotnost* [online]. 2008 [cit. 2010-11-25]. Finanční gramotnost. Dostupné z WWW: <<http://www.financnigramotnost.eu/stranka/clanky-a-informace/clanky/financni-gramotnost-a-financni-gramotnost-o-p-s/29/>>.
- [26] *ARAD - Systém časových řad - ČNB* [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6847&p_strid=ABBAF&p_lang=CS>.
- [27] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Česká republika: hlavní makroekonomické ukazatele. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.
- [28] *ČNB* [online]. 2009 [cit. 2010-12-11]. Finanční krize a finanční gramotnost. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/zamrazilova_20091127_fin_krize_gramotnost.pdf>.
- [29] Finanční gramotnost. In *Finanční gramotnost - obsah a příklady z praxe škol* [online]. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008 [cit. 2010-11-25]. Dostupné z WWW: <[http://www.nuov.cz/uploads/Financni_gramotnost_obsah_a_prikлады_z_praxe_skol.pdf](http://www.nuov.cz/uploads/Financni_gramotnost_obsah_a_prikklady_z_praxe_skol.pdf)>.
- [30] *CBCB - Czech Banking Credit Bureau* [online]. 2000 [cit. 2010-11-25]. Desatero odpovědného zadlužování. Dostupné z WWW: <<http://www.cbcb.cz/desatero.html>>.
- [31] *CNB* [online]. 2010 [cit. 2011-02-28]. Zpráva o finanční stabilitě 2009/2010. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/FS_2009-2010/index.html>.
- [32] *ARAD - Systém časových řad - ČNB* [online]. 2003-2009 [cit. 2010-12-11]. Rezidenti - úvěry domácnostem ohrožené. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=6812&p_strid=ABBAAE&p_lang=CS>.

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - Příklad z publikace Finanční gramotnost – obsah a příklady z praxe škol, vydaného v Národním ústavu odborného vzdělávání v Praze 2008

Příloha č. 2 – Soupis majetkové podstaty (případ č. 1)

Příloha č. 3 – Celkový soupis pohledávek a úhrad (případ č. 1)

Příloha č. 4 – Soupis majetkové podstaty (případ č. 2)

Příloha č. 5 – Celkový seznam přihlášených pohledávek (případ č. 2)

Příloha č. 6 – Celkový seznam přihlášených pohledávek (případ č. 4)

Příloha č. 7 – Celkový seznam přihlášených pohledávek (případ č. 5)

Příloha č. 8 - Měsíční výpis kreditní karty Cetelem

Příloha č. 1

1. Hospodaření domácnosti

1.5.3 Obvyklé způsoby nakládání s osobními financemi

Hospodaření bez příjmů z osobních aktiv

Příklad: Nejprve si ukážeme fiktivní rozpočet domácnosti, která nemá přebytek, všechny příjmy se bezprostředně mění na výdaje.

Osobní příjmy		Osobní výdaje	
čistá mzda	23 000	nájemné	8 000
		provoz domácnosti	2 000
		doprava	2 000
		jídlo	8 000
		oblečení	2 000
		zábava	1 000
Celkem	23 000	Celkem	23 000

Rozdíl příjmů a výdajů je roven 0.

Tato domácnost musí vynakládat veškeré příjmy především na spotřební výdaje. Žádné příjmy nepocházejí z osobních aktiv a velikost příjmů je nedovoluje ani vytvářet. Kladem tohoto rozpočtu příjmů a výdajů je, že domácnost není zatížena splátkami úvěrů, zejména na spotřební předměty, či průběžnými splátkami úvěrů z kreditní karty. Tím se vyvaruje jednak zvýšení výdajů (na splátky a úroky) a také toho, aby se zadlužila.

Hospodaření s požíváním osobních pasiv

Příklad: Tento příklad znázorňuje domácnost, která má větší příjmy, takže po úhradě výdajů vzniká přebytek. Má tak možnost nakupovat spotřební předměty, a protože jde o větší jednorázové výdaje, požítuje je často na úvěr či formou finančního leasingu. Často také má větší výdaje (v příkladu jídlo, oblečení, zábava).

Osobní příjmy		Osobní výdaje	
čistá mzda	36 000	nájemné	8 000
(nebo zdaněný příjem z podnikání)		provoz domácnosti	2 000
		doprava	2 000
		jídlo	9 000
		oblečení	3 000
		zábava	2 000
		splátka leasingu	5 000
		splátka úvěru	4 000
Celkem	36 000	Celkem	35 000

Rozdíl příjmů a výdajů je 1 000 Kč.

Krajský soud Ostrava
č.j. KSOS 13 INS 2/2008

dlužník : Lucie Vrbková, nar. 2.8.1971, bytem Veleslavínova 896, 702 00 Ostrava
insolvenční správce : JUDr. Věra Záděřová, Nádražní 165, 702 00 Ostrava-Přívoz, IČ 66228409

Soupis majetkové podstaty

Poř.č.	Den zápisu	Druh majetku	Rok pořízení Rok výroby	Pořizovací cena	Ocenění	Důvod zapsání Práva třetích osob	Pozn.
1.	25.1.2008	Osobní automobil Škoda Favorit 136 L	1988	16.000,--	12.000,--		
2.	25.1.2008	BTV Grundig	2000	12.000,--	1.000,--		
3.	25.1.2008	Multifunkční inkoustová tiskárna HP F 370	2006	1.500,--	500,--		
4.	25.1.2008	Mikrovlnná trouba CWR-TECH	2004	990,--	100,--		

Finanční majetek :

Peněžní prostředky, které byly deponovány u zaměstnavatele a byly převedeny na účet insolvenčního správce ve výši **81.496,60 Kč.**

Prohlášení dlužníka o správnosti soupisu : potvrzuji správnost a úplnost soupisu majetkové podstaty

25.1.2008
70 dms
Vrbková

Příloha č. 3

Celkový soupis pohledávek a přehled úhrad

Lucie Vrbková

Věřitel	pohledávka ve výši [Kč]	% z celkového dluhu	splátky 15.4.- 30.9.2008	splátky 1.10.- 31.12.2008	splátky 1.1.- 31.7.2009	splátky 1.8.- 31.12.2009	splátky 1.1.- 15.10.2010	splacen
Beneficial Finance a.s.	31 271,00	3,77	7 259,60	1 807,30	6 727,90	4 877,10	10 599,10	31 271,
ČSSZ	15 577,10	1,88	3 616,20	899,00	3 347,10	2 429,60	5 285,20	15 577,
UniCredit Bank	189 828,00	22,89	44 067,90	10 969,00	40 835,20	29 606,80	64 349,10	189 828,
FÚ Ostrava	27 029,00	3,26	6 274,80	1 560,00	5 807,10	4 215,20	9 171,90	27 029,
HZP	45 239,00	5,46	10 502,00	2 611,90	9 723,40	7 055,90	15 345,80	45 239,
Patrik Benek	36 143,30	4,36	8 390,60	2 086,00	7 765,50	5 637,10	12 264,10	36 143,
Město Ostrava	100 300,00	12,10	23 284,20	5 794,70	4 118,90	0,00	0,00	33 197,
Home Credit a.s.	29 481,25	3,56	6 843,85	1 703,80	6 342,70	4 598,00	9 992,90	29 481,
Cetelem	121 287,00	14,63	28 156,30	7 008,50	26 091,10	18 917,10	41 114,00	121 287,
Brandston Enterprises LDT	23 170,00	2,79	5 378,90	1 339,60	4 987,20	3 613,70	7 850,60	23 170,
SMP	16 265,20	1,96	3 776,00	939,60	3 498,00	2 536,60	5 515,00	16 265,
GE Money Bank	69 115,30	8,33	16 044,50	3 991,90	14 861,60	10 779,40	23 437,90	69 115,
T-Mobile	38 734,45	4,67	8 992,15	2 238,80	8 334,50	6 041,20	13 127,80	38 734,
Debtinvest Limited	34 719,99	4,19	8 060,20	2 004,90	7 464,20	5 415,10	11 775,60	34 720,
Mgr. Petr Kocián	23 205,00	2,80	1 795,80	0,00	0,00	0,00	0,00	1 795,
Provident financial	27 896,33	3,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,
	829 261,92	100,00						712 854,

Město Ostrava věřitel prominul 67 095,- Kč pohledávky (úroky z prodlení)
 Mgr. Petr Kocián přihláška odmítnuta z důvodu pozdního podání
 Provident financial přihláška odmítnuta z důvodu pozdního podání

Příloha č. 4

Mgr. Pavel Novák
Insolvenční správce
třída Míru 67, 530 02 Pardubice

Krajský soud v Hradci Králové
Pobočka v Pardubicích
Sukova třída 1556
530 96 Pardubice

sp. zn.: KSPA 48 INS 561/2009

V Pardubicích dne 25.3.2009

Dlužník: Ing. Tomáš Vejdělek
r.č. 630504/1985
bytem 533 22 Býšť – Hoděšovice 150

Soud: KS Hr. Králové
Dosele: 26.03.2009 15:01
Počet stran/příloh: 3/0
Počet stejnopisu: 0

Soupis majetkové podstaty

Dne 13.2.2009 byl usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích č.j. KSPA 48 INS 561/2009-A-8 zjištěn úpadek dlužníka: **Ing. Tomáš Vejdělek**, r.č. 630504/1985, bytem 533 22 Býšť – Hoděšovice 150 (dále jen „dlužník“), a na jeho majetek byl prohlášen konkurs. Insolvenčním správcem byl jmenován Mgr. Pavel Novák, sídlem třída Míru 67, Pardubice.

Insolvenční správce v souladu s § 217 a násl. z.č. 182/2006 Sb., zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen insolvenční zákon) pořizuje následující soupis majetkové podstaty.

A) nemovité věci

Položka

1. - rodinný dům č.p. 150 stojící na pozemku označeném jako stavební parcela č. parc. St. 183 v katastrálním území Hoděšovice,
2. - budova bez. čp/če – garáž stojící na pozemku označeném jako stavební parcela č. parc. St. 184 v katastrálním území Hoděšovice,
3. - pozemek označený jako stavební parcela č. parc. St. 183 v katastrálním území Hoděšovice
4. - pozemek označený jako stavební parcela č. parc. St. 184 v katastrálním území Hoděšovice
5. - pozemek označený jako pozemková parcela č.parc. 93/35 v katastrálním území Hoděšovice

Položky 1.- 5. jsou zapsány katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. 296 pro katastrální území Hoděšovice, obec Býšť u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště Pardubice, pro katastrální území Hoděšovice,

Cena 4.500.000,- Kč

6. - budova č.p. 89 stojící na pozemku označeném jako stavební parcela č. parc. St. 102 v katastrálním území Říčky v Orlických horách,
7. - pozemek označený jako stavební parcela č. parc. St. 102 v katastrálním území Říčky v Orlických horách
8. - pozemek označený jako pozemková parcela č. parc. 1170/3 v katastrálním území Říčky v Orlických horách
9. - pozemek označený jako pozemková parcela č. parc. 1176 v katastrálním území Říčky v Orlických horách

Položky 6.- 9. jsou zapsány v katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. 41 pro katastrální území Říčky v Orlických horách, obec Říčky v Orlických horách u Katastrálního úřadu pro Královéhradecký kraj, Katastrální pracoviště Rychnov nad Kněžnou.

Cena 700.000,- Kč

B) movité věci

1.	obraz - reprodukce, přírodní motiv, rozměr 80x30 cm	cena 800,- Kč
2.	obraz - reprodukce, zimní krajina, rozměr 30x50 cm	cena 800,- Kč
3.	obraz - reprodukce, podzimní krajina, rozměr 30x50 cm	cena 800,- Kč
4.	váza skleněná, rozměr 70x30 cm	cena 1000,- Kč
5.	sada nerezového nádobí 8ks	cena 1500,- Kč
6.	postel – dvojlůžko Morano, rozměr 180x200 cm	cena 10000,- Kč
7.	barevný televizor zn. Panasonic, úhl. 55 cm	cena 5000,- Kč
8.	skříň – zašupovací, rozměr 150x210 cm, buk	cena 5000,- Kč
9.	skříň – zašupovací, rozměr 150x210 cm, modrá	cena 5000,- Kč
10.	kancelářská židle – kolečková, zelené čalounění	cena 800,- Kč
11.	pracovní stůl, rozměr 110x70 cm, buk	cena 1000,- Kč
12.	stojanová lampa, černá	cena 500,- Kč

C) pohledávky dlužníka

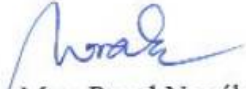
1. Peněžité pohledávky dlužníka za Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. z titulu smlouvy o stavebním spoření číslo 2956651001, vyčíslená ke dni 13.2.2009 ve výši 135.420,79 Kč, včetně jejího příslušenství a budoucích přírůstků.
2. Peněžité pohledávky dlužníka za Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. z titulu smlouvy o stavebním spoření číslo 2956651002, vyčíslená ke dni 13.2.2009 ve výši 56.604,41 Kč, včetně jejího příslušenství a budoucích přírůstků.

Pohledávky oceněny ve výši 100 % jejich nominálu.

D) dlužníková mzda

1. Dlužníková mzda vyplácená zaměstnavatelem VF Trading s.r.o., IČ 64259072, a to v rozsahu dle § 207 odst. 2 insolvenčního zákona.

Všechny výše uvedené položky soupisu byly do soupisu majetkové podstaty pojaty dne 25.3.2009. Důvodem soupisu výše uvedených položek soupisu je vlastnické právo svědčící dlužníkovi. Ocenění jednotlivých položek soupisu provedl insolvenční správce.

Mgr. Pavel Novák
Insolvenční správce

CELKOVÝ SEZNAM PŘIHLÁŠENÁCH POHLEDÁVEK

Dlužník: Ing. Tomáš Vojdílek r.č. 630504/1985, bytem 533 22 Býšť – Holešovice 150

Podáno osobně
KRAJSKÝ SOUD
Pardubice v Kralově
Příloha v Hardwaru
26-03-2009
Kč Sádovská

Seznam zajištěných věřitelů

Př. č.	Věřitel	Přihlášeno celkem Kč	Uznáno	Popřeno	Poznámka
1.	Medra pyramida stavební spořitelna, a.s.	2,404,123,33	2,404,123,33	0,00	zajištění pohledávkami a nemovitostmi LV 296
3.	Raiffeisenbank, a.s.	458,538,48	458,538,48	0,00	zajištění nemovitostmi LV 41
	Celkem	2,862,661,81	2,862,661,81	0,00	

Seznam nezajištěných věřitelů

Př. č.	Věřitel	Přihlášeno celkem Kč	Uznáno	Popřeno	Poznámka
2.	Východočeská plynárenská, a.s.,	9,157,09	9,157,09	0,00	
4.	GORENJE spol. s r.o.	2,989,519,43	2,989,519,43	0,00	vykonatelná
5.	ČEZ Prodej, s.r.o	1,880,00	1,880,00	0,00	
6.	Finanční úřad v Holíčích	202,00	202,00	0,00	
7.	Stavovní spořitelna České spořitelny, a.s.	56,596,50	56,596,50	0,00	nezajištěná majetkem dlužníka
	Celkem	3,057,355,02	3,057,355,02	0,00	

V Pardubicích dne 25.3.2009

Soud: KS H. Kralove
Dosele: 25.03.2009 15:02
Počet stran/příloh: 11/0
Počet stejnopisů: 0

Novák
Mgr. Pavel Novák
insolvenční správce

Příloha Jednotlivé evidenční listy přihlášek č. 1 – 7 (celkem 10 listů A4)

Příloha č. 6

Mgr. Martin Synek

Soupis pohledávek

Věřitel	pohledávka ve výši [Kč]	% z celkového dluhu	splácení 01/09-06/10	průměrná úhrada za měsíc	předpokládaná doba splácení za stávajících podmínek v letech
FINPOMOC.CZ, s.r.o.	72 705,20	14,52	23 941,63	1 330,09	4,56
GE Money Multiservis, a.s.	30 948,20	6,18	10 191,16	566,18	4,56
GE Money Bank, a.s.	129 399,54	25,85	42 610,93	2 367,27	4,56
CETELEM ČR, a.s.	16 266,00	3,25	5 356,35	297,58	4,56
FINE CREDIT, a.s.	55 843,00	11,15	18 388,95	1 021,61	4,56
PROFI CREDIT Czech, a.s.	71 005,00	14,18	23 381,76	1 298,99	4,56
Raiffeisenbank, a.s.	18 997,45	3,79	6 255,81	347,55	4,56
T-Mobile Czech Republik, a.s.	11 257,90	2,25	3 707,20	205,96	4,56
ČSOB, a.s.	94 189,02	18,81	31 016,20	1 723,12	4,56
	500 611,31	100,00	164 850,00	737,50	13

Příloha č. 7

**Soupis
pohledávek Zdeněk Boureau**

	Věřitel	pohledávka ve výši [Kč]	% z celkového dluhu	splácení 04-06/10 *	průměrná úhrada za měsíc	předpoklá- daná splátka za 5 let	% z celkového dluhu	nesplacená část
1	FINPOMOC.CZ, s.r.o.	70 579,30	7,03	1 590,74	530,25	32 875,29	47	37 704,01
2	MULTIRENT, a.s.	53 058,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	
3	Mgr. Petr Jaroš	7 735,00	0,77	0,00	0,00	0,00	0	7 735,00
4	ČSOB Leasing, a.s.	129 608,00	12,90	2 919,00	973,00	60 326,00	47	69 282,00
5	GE Money Bank, a.s.	158 341,89	15,76	3 568,42	1 189,47	73 747,35	47	84 594,54
6	PROFI CREDIT Czech, a.s.	174 786,00	17,40	3 937,26	1 312,42	81 370,04	47	93 415,96
7	Českomoravská stavební spořitelna	68 453,00	6,82	1 543,22	514,41	31 893,21	47	36 559,79
8	SMART Capital, a.s.	25 412,00	2,53	572,48	190,83	11 831,25	47	13 580,75
9	GE Money Multiservis, a.s.	205 988,10	20,51	4 638,74	1 546,25	95 867,29	47	110 120,81
10	Komerční investiční a úvěrní společnost DOMOV, s.r.o.	163 495,00	16,28	3 773,82	1 257,94	77 992,28	48	85 502,72
	celkem bez pohl.č.2	1 004 398,29	100,00	22 543,68	7 514,56	465 902,72		538 495,57

* v tomto
období byl
dlužník delší
dobu nemocný,
je předpoklad,
že úhrady
budou vyšší

